

lambda

PARLEM DE VIH

Analitzem l'estat de la qüestió des de diferents perspectives i parlem amb els principals actors.
Contra la serofòbia, informació.

L'activisme del VIH

Les associacions i els seus membres són un dels actors que més es mobilitzen per acabar amb l'epidèmia i lluitar contra la serofòbia.

VIH: Falten referents i sobren armaris

Sense figures visibles i influents que visquin la seva seropositivitat de forma pública i normalitzada, és difícil que el VIH surti de l'armari.

Què és la PrEP?

Tot el que necessites saber i mai t'han explicat sobre la Profilaxi Pre Exposició, una medicació que prevé el contagi del VIH en persones seronegatives.



Tot el que t'interessa, ho trobaràs a iQUIOSC.cat

iQUIOSC.cat és el quiosc digital amb la més àmplia oferta de mitjans de comunicació en català. Diaris, revistes, premsa comarcal de pagament i gratuïta al teu abast a www.iquiosc.cat

Descarrega't l'aplicació gratuïta* al teu mòbil o tauleta i emporta't amb tu més de 200 publicacions per llegir quan vulguis i on vulguis.

Els mitjans del país t'ho posen fàcil, fes-te d'iQUIOSC.cat

*App disponible per iPad/iPhone (iOS6 o superior) i Android (4.1 o superior)



lambda

Número 84
ESTIU 2018. Tercera època.

Editor: **Casal Lambda**
Codirectors: **Javier Domínguez, Albert R. Dot i Abel Lacruz**
Equip de Redacció: **Enric Vilà, Ton Mansilla, Albert Roig, Laura González, Sílvia Morell, Rodolfo Vargas, Josep Anton Rodríguez, Ian Bermúdez, Carlos Sanandrés, Carlos Illana, Josep Pujol.**
Persones col·laboradores: **Armand de Fluvià, Jordi Samsó, Pablo González, Alejandro Lorente, Nicolau Suárez, Carles de la Cruz, Ignasi Blanch**
Correcció: **Josep Pujol, Susanna Álvarez**
Entitats col·laboradores: **APPEC (Associació de Publicacions Periòdiques en Català), Centre de Documentació Armand de Fluvià, Llibreria Antinous, Llibreria Còmplices, Servei d'Informació del Casal Lambda, Observatori Contra l'Homofòbia i Mostra FIRE!!.**
Disseny i maquetació: **Hector Aspano**

Impressió: **Saxoprint**
Dipòsit legal: B-42790-86
ISBN 0214-7890

lambda és una publicació del Casal Lambda.
lambda és la revista degana LGBT dels Països Catalans i de l'Estat Espanyol.
lambda no comparteix necessàriament les opinions dels col·laboradors i de les col·laboradores expressades en els articles.
lambda agrairia rebre col·laboracions vostres. Si us plau, envieu sempre còpies o documents en suport electrònic ja que no ens fem responsables de la possible pèrdua d'originals no sol·licitats.

Av. del Marquès de l'Argentera, 22
08003 Barcelona
Tel.: 93 319 55 50 Fax: 93 310 30 35
Contacte i publicitat: revista@lambdaweb.org
Web: www.lambda.cat
Facebook: @CasalLambda
Twitter: @CasalLambda
Instagram: @JovesCasalLambda

VIH-SIDA. PER QUÈ CAL PARLAR-NE?

Cal parlar-ne perquè no hem d'abaixar la guàrdia. A Catalunya es detecten 2 casos de VIH diàriament, i 8 més a la resta de l'estat. Espanya és l'estat amb major nombre de contagis de l'Europa occidental. La informació i la prevenció en matèria de malalties de transmissió sexual, i en concret de VIH, encara no té un pes prou significatiu a l'agenda dels nostres representants polítics. De fet, des de 2012 no hi ha subvencions estatals per al control del VIH i la sida a Catalunya. A les escoles, als instituts les universitats no s'informa de manera sistemàtica, àmplia i pedagògica sobre ni se'n treballa la prevenció. Tot queda en mans de la bona voluntat dels docents que vulguin assumir aquesta tasca a les seves classes.

En parlem aquí, a la revista **Lambda**, que enguany celebra el seu 40è aniversari, perquè als mitjans de comunicació generalistes se'n parla poc o gens. És intolerable que en un moment en què comptem amb més informació, tests i mètodes profilàctics que mai, no es facin prou esforços per a vèncer una epidèmia que des dels seus inicis ha matat 43 milions de persones al món, segons ONUSIDA. Tenim dret a la informació i a la prevenció. Exigim-la com a part dels programes dels partits als quals votem.

No podem deixar de parlar sobre el VIH-sida perquè diàriament es diagnostiquen 5.000 noves infeccions a tot el món. Però hi ha també moltes infeccions sense diagnosticar per culpa del desconeixement, la por i l'estigma que acompanyen el VIH. Per sort, avui dia hi ha moltes persones que un cop diagnosticat el seu estatus seropositiu i tractat mèdicament, duen a terme una vida tan normal i plena com la que pugui tenir una persona seronegativa. Quan la seva càrrega viral és indetectable no transmeten el virus i, si així ho volen, poden tenir relacions sexuals sense preservatiu o tenir fills sans. Però quasi quatre dècades després, encara hi ha serofòbia, resultat en general de l'homofòbia i la ignorància que continuen existint.

Parlem sobre VIH-sida en aquest número de la revista **Lambda** que teniu a les mans perquè, cada cert temps, és imprescindible realitzar una recapitulació de l'estat de la qüestió. I, com llegireu, estem millor que fa dues o tres dècades, però encara queda molt camí per fer.



JAVIER DOMÍNGUEZ, ALBERT R. DOT I ABEL LACRUZ
Codirectors

Lambda pertany a l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català

El Casal Lambda és una associació sense ànim de lucre, fundada l'any 1976, que treballa per la inclusió del fet homosexual en la nostra societat.

El Casal Lambda és membre del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i del Consell de la Joventut de Barcelona.

El Casal Lambda és una entitat amb conveni amb l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.



Participa al Casal!

Participa a les activitats

El Casal Lambda organitza activitats culturals i lúdiques prou diverses com per a que tothom pugui trobar-ne alguna d'interès.

Des de xerrades, debats i presentacions de llibres dins el marc; els divendres al Casal. Fins a la Mostra de Cinema Fire!! Però també visites culturals a exposicions o indrets destacats a sortides de muntanya senderistes i excursions. Sense oblidar tallers, festes i exposicions. I de manera puntual cursos de llenguatge de signes, tallers de ball i projeccions del Festival d'Eurovisió i si teniu esperit d'artista podeu concursar al Festigailesbià.

Segur que alguna d'elles encaixarà amb el què t'agrada. També trobaràs dies de reunions per a cadascun dels grups; joves, dones, tardor, bisexuals, sords, joves tutti frutti i més... De tot plegat en trobaràs informació a l'agenda mensual, al web i a les xarxes.

Participa com a voluntari/a

Totes les activitats i serveis del Casal són possibles gràcies a la col·laboració del voluntariat.

Pots ser de molta utilitat a: Servei d'Informació i atenció personal, Servei d'Acol·liment, Centre de Documentació, Revista Lambda, Assessoria Jurídica i Assessoria Educativa.

Però també proposant i desenvolupant activitats, tallers i xerrades de tota mena. Igual prefereixes reservar-te uns dies a l'any i ajudar a desenvolupar la Mostra de Cinema Fire!!

Hi ha moltes maneres de col·laborar que et faran sentir part del nostre projecte i que et donaran una oportunitat de formació i d'enriquiment personal. Anima't i participa!

Participa com a soci/a

Ser soci o sòcia et dona la possibilitat de participar en les decisions importants. Per altra banda, implica un compromís amb una entitat històrica que continua lluitant contra l'homofòbia des de l'any 1976.

El suport econòmic dels nostres socis i sòcies es fonamental pel manteniment del Casal Lambda i dels serveis que s'ofereixen.

Hi ha diverses quotes i formes de pagament d'acord amb les possibilitats de cadascú; des d'una quota jove fins a la quota familiar.

Associar-se també et dona avantatges. Tant a les activitats i serveis del Casal Lambda com a diversos locals i establiments. També rebràs la revista Lambda puntualment al teu domicili. Per totes aquestes raons no ho dubtis i associa't!

M'agradaria col·laborar en

- | | | |
|---|---|--------------------------------------|
| ☐ Acol·liment/Suport | ☐ Comiss. d'Educació | ☐ Activitats |
| ☐ Informació | ☐ Manteniment | ☐ Altres..... |
| ☐ Documentació | ☐ Mostra de Cinema | |
| ☐ Revista | ☐ Comunicació | |

Sí, vull associar-me al casal lambda

Nom i cognoms:

Adreça:

Localitat: Codi Postal:

Data Naixement: Professió:

Telèfon: E-mail:

Pagant una quota mensual:

- | | | |
|---|--|---|
| ☐ Ordinària (9€) | ☐ De suport (16€) | ☐ De suport especial (40€) |
| ☐ Patrocinadora (80€) | ☐ Jove (3€) | ☐ Familiar (12€) |
| ☐ Directament cada semestre a la secretaria (març i setembre) | | |
| ☐ Mitjançant la domiciliació bancària dels rebuts: ☐ Trimestral ☐ Anual (11 mesos) | | |
- (Els càrrecs es fan amb el nom d'Ajuntament Pedagògic)

Compte de Domiciliació:

Entitat	Oficina	Cil.	Número de compte

Banc o Caixa:
Adreça: Població: C.P.:

El **casal lambda** treballa des de l'any 1976 a Catalunya creant i transmetent referents positius amb l'objectiu d'aconseguir que l'homosexualitat esdevingui una relació sexual i afectiva plenament normalitzada. El **casal lambda** és un projecte obert al conjunt de la societat, i es nodreix de l'entusiasme, la flexibilitat i la creativitat de les persones compromeses voluntàriament amb les necessitats de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals i amb els drets humans en general.

Continguts

DOSSIER

L'ACTIVISME del VIH

PÀG. 04

VIH: FALTEN REFERENTS I SOBREN ARMARIS

PÀG. 10

CONSULTORI LEGAL

PÀG. 12

PrEP: LA MEDICACIÓ QUE PREVÉ EL CONTAGI DEL VIH

PÀG. 18

LA RECERCA DEL VIH

PÀG. 24

LA TASCA PSICOLÒGICA DEL CASAL LAMBDA A L'ÈPOCA DE LA SIDA

PÀG. 26

SIDA I CRISTIANISME: SERVEIS, CONDON, ACOMPANYAMENTS I ALLIBERAMENT QUEER

PÀG. 30

L'ACTIVISME del VIH

Per JAVIER DOMÍNGUEZ

L'activisme és especialment important en l'esfera del VIH/sida, ja que en aquest àmbit **les associacions i els seus membres voluntaris són segurament els actors que més es mobilitzen per acabar amb l'epidèmia i aconseguir que les persones que viuen amb VIH puguin portar una vida completament normal.** Repartiment de condons, prova ràpida, campanyes de comunicació, suport a la recerca, acollida... i moltes altres tasques fundamentals que, segons les pròpies entitats, no sempre reben suficient suport per part de les administracions públiques. Parlem amb alguns dels activistes més rellevants d'aquesta causa, els presidents de les principals associacions que lluiten contra el VIH a Barcelona i Catalunya.



FERRAN PUJOL

Director de BCN Checkpoint

www.bcncheckpoint.com

@bcncheckpoint

Ferran Pujol presideix BCN Checkpoint, un centre comunitari de detecció del VIH i altres ITS adreçat a homes gais, altres homes que tenen sexe amb homes (HSH) i dones transsexuals. L'utilitzen més de 6.000 persones cada any. L'ONG Projecte dels NOMS-Hispanosida el va crear el 2006 per donar resposta a l'impacte del VIH al col·lectiu i promoure la salut sexual. BCN Checkpoint va ser pioner a tot

l'estat en la introducció de la prova ràpida del VIH en entorns no clínics i el seu model d'intervenció comunitària ha estat reconegut per l'OMS o ONUSIDA, inspirant al llarg dels anys la creació de centres similars a tot Europa. El 2017 van inaugurar PrEP·Point, el primer centre comunitari europeu especialitzat en la pastilla preventiva del VIH.

Com és la situació actual del VIH?

Preocupant! No s'ha aconseguit reduir de manera significativa el nombre de noves infeccions. En l'actualitat el VIH a Catalunya segueix concentrant-se, com des de fa anys, en el col·lectiu d'homes gais, bisexuals, HSH i en dones trans. Les taxes d'infecció continuen sent molt altes. Unes 700 noves infeccions cada any a Catalunya i prop de 4.000 a tot l'Estat, la majoria en el nostre col·lectiu.

En què s'ha avançat?

Pel que fa al control de l'epidèmia,

s'ha fet un esforç enorme en el diagnòstic de la infecció, bàsicament des de la pròpia comunitat. A la ciutat de Barcelona, on es concentren la majoria de casos del territori català, el diagnòstic tardà entre els HSH s'ha reduït a menys de la meitat en la darrera dècada, segons dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona. El centre comunitari BCN Checkpoint hi ha jugat un paper fonamental. L'aportació en aquest sentit de BCN Checkpoint ha estat i és extraordinària. Diagnosticar en un sol centre al voltant del 35% del total de nous casos que es registren anualment a Catalunya en HSH és un fet excepcional. A això cal afegir que cada vegada diagnostiquem més precoçment, la qual cosa és fonamental per un bon pronòstic de la infecció i també a l'hora de prevenir noves transmissions. Una dada: més del 60% del total de diagnòstics que es fan anualment a BCN Checkpoint són infeccions que no tenen més de tres mesos en el moment de la detecció.



Acció de BCN Check-point.

Tot i així, cal remarcar que l'èxit de BCN Checkpoint rau en el fracàs o ineptitud del sistema per donar una resposta adequada a l'epidèmia.

Què s'ha de millorar urgentment?

Per millorar segur que tenim moltes coses, però en aquest moments el que és prioritari és implementar i coordinar totes les estratègies de demostrada eficàcia per acabar d'una vegada per totes amb el VIH. És hora d'acabar amb l'epidèmia i existeixen les eines per fer-ho, però ens manca voluntat política i prioritzar de veritat el col·lectiu HSH, ja que fins ara les paraules se les ha endut el vent.

Com tracten les noves generacions aquest tema?

A les noves generacions els inicis de l'epidèmia i la monstruosa devastació que va provocar ja els queda molt lluny. Malgrat tot, els joves que veiem en els nostres centres (BCN Checkpoint i BCN PrEP·Point) acostumen a mostrar molta preocupació de cara al VIH, i fins i tot por. Saben que el VIH sempre plana en el rerefons de les seves relacions sexuals i afectives. Cal defugir els discursos catastro-

fistes i estigmatitzants que sentim a diari, com ara que s'ha perdut la por al VIH, que s'ha abaixat la guàrdia, etc. Els veritables motius que determinen la seroconversió al VIH o altres ITS són molt més complexos que tot això, tenen poc a veure amb la por. Es deuen més aviat a factors estructurals i a una manca de resposta efectiva per part de la salut pública.

“És hora d'acabar amb l'epidèmia i existeixen les eines per fer-ho, però ens manca voluntat política i prioritzar de veritat el col·lectiu HSH.”

Com valora els darrers avenços en recerca sobre el VIH?

Si parlem de terapèutica, els avenços són espectaculars. El nous antiretrovirals són molt efectius i amb un perfil molt baix de toxicitat, la qual cosa permet que la majoria de persones amb VIH que fan tractament estiguin molt estables clínicament parlant. D'altra banda,

és imminent l'arribada de fàrmacs injectables d'acció prolongada que permetran controlar el virus amb una injecció cada un o dos mesos. També s'està treballant amb fàrmacs orals que només caldrà administrar un cop per setmana. Pel que fa a la prevenció biomèdica, l'eficàcia de la PrEP és indiscutible, capaç de protegir del VIH gairebé al 100%. Aviat es disposarà d'altres molècules amb la mateixa eficàcia però amb menys toxicitat i, fins i tot, amb injectables que en facilitaran l'adherència i que només caldrà administrar també un cop cada dos o tres mesos. Disposar d'una vacuna efectiva a curt termini per prevenir el VIH, però, és encara una quimera.

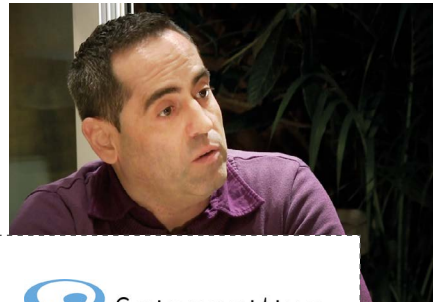
Com es cura la serofòbia?

Parlant-ne menys i treballant més. Encara que es faci amb bones intencions, repetir fins a la sacietat el mantra de la discriminació i l'estigma no fa res més que alimentar un relat molt negatiu sobre el VIH. Això és especialment greu quan aquests missatges no visibilitzen referents en positiu, que en són molts. És convenient que els missatges es transmetin en positiu i fent molta pedagogia. Per exemple divulgant que les persones amb VIH, quan fem tractament, és impossible que puguem transmetre el virus a una altra persona. El concepte “Indetectable = Intransmissible”, demostrat per la ciència, és irrefutable, però encara desconegut per moltes persones. També és important que existeixin mecanismes efectius de denúncia quan a una persona amb VIH se li vulnereu els seus drets.

Com veu el futur del VIH?

Globalment el veig esperançador. D'un temps ençà ONUSIDA reporta per primer cop una disminució de casos a l'Àfrica Subsahariana gràcies a haver-se ampliat el nombre de persones afectades que

tenen accés als tractaments. D'altra banda a molts països s'està fent un esforç per arribar al 2020 amb els objectius d'ONUSIDA a complerts, el famós 90-90-90 que té com a finalitat acabar amb l'epidèmia abans del 2030. Llàstima que no pugui dir el mateix de l'Estat espanyol ni del nostre país.



JOAQUIM ROQUETA

President de Gais Positius

www.gaispositius.org

@gaispositius

Joaquim Roqueta presideix Gais Positius, una associació de gais VIH positius que treballen donant resposta al VIH/sida per a la comunitat LGTBI des del 1994. Alguns dels

serveis que ofereixen són la prova ràpida del VIH/sífilis, acollida, grups de suport mutu, assessories i orientació laboral, etc. Entre les seves publicacions destaca la *Guia sobre els drets de les persones que viuen amb VIH/SIDA*, i entre seves campanyes “Saps on fer-ho?” “Amb condó em sento segur” o “Triple estigma: gai, immigrant i seropositiu”.

Com és la situació actual del VIH?

Per aconseguir aturar la transmissió del virus en els pròxims anys hem de seguir donant resposta amb la prevenció combinada del VIH o sigui us dels preservatius i lubricants i altres estratègies biomèdiques com la PrEP (Profilaxi Pre Exposició) així com la detecció primerenca i l'accés al tractament antiretroviral. Però cal també seguir facilitant l'accés a la informació sobre el VIH, mesures de reducció de riscos i danys i, molt important, la defensa dels drets humans i la reducció de l'estigma.

En què s'ha avançat?

El tractament antiretroviral ha evitat moltes morts però encara queda molt lluny aquella visió d'un món

amb zero infeccions, zero discriminacions i zero morts. Al nostre país les associacions comunitàries com la nostra i moltes altres estem acostant l'accés a la prova ràpida del VIH, Hepatitis C i d'altres ITS a poblacions clau com el col·lectiu d'homes gais, bisexuals i homes que tenen sexe amb altres homes.

“Hem de seguir donant resposta amb la prevenció combinada del VIH o sigui us dels preservatius i lubricants, la PrEP així com la detecció primerenca.”

Què s'ha de millorar urgentment?

Moltes persones amb VIH han vist vulnerats alguns dels seus drets fonamentals a causa de tenir el virus, com l'accés a assegurances i prestacions socials, a oportunitats de treball o a l'entrada com a turistes o com a treballadors a determinats països. Adoptar les mesures adequades per eliminar la discriminació cap a les persones amb VIH i defensar els seus drets és un repte fonamental en la resposta a l'epidèmia.

Com tracten les noves generacions aquest tema?

Les últimes dades en mostren que els menors de 30 anys constitueixen el sector poblacional més afectat pel VIH i en què més ha crescut la taxa d'incidència de la infecció en els últims anys. Hi ha hagut una manca d'atenció i recursos per a la salut sexual, especialment per als joves. Una gairebé total absència de campanyes institucionals, un desconeixement del virus del VIH

i la seva infecció crònica per part de les noves generacions, així com la manca d'una educació sexual i afectiva integral i científica en el sistema educatiu, han desembocat en la situació actual, en la qual amb prou feines han baixat les infeccions, i es dona una major incidència entre els joves.

Com valora els darrers avenços en recerca sobre el VIH?

Ara que els tractaments han aconseguit fer crònica la infecció del VIH i que moltes de les persones afectades aconseguim portar una vida normal, la medicina afronta el repte d'eradicar el virus. Però mentre s'aconsegueix aquest repte es treballa en medicaments menys tòxics i tractaments espaiats com serien les d'administració cada un o dos mesos, i estan ideats per introduir-se per via intramuscular amb injeccions però també podrien ser pegats, és molt important que ens facilitin la millor adherència i tolerància possible.

Com es cura la serofòbia?

Podria dir que amb informació per canviar l'imaginari social, però cal anar més enllà com per exemple canviar la llei per prohibir, expressament, les clàusules que impedeixen a les persones amb VIH la contractació d'algun tipus d'assegurança, com es va aprovar al Congrés dels diputats amb el suport de tots els grups parlamentaris. En el terreny laboral es donen encara moltes situacions d'exclusió, per exemple la impossibilitat d'accedir als cossos i forces de seguretat de l'Estat o fins i tot la de ser taxista en algunes poblacions, així que tenim molta feina per fer.

Com veu el futur del VIH?

Per a mi un missatge d'ànim, al marge dels temes més mèdics o científics, és l'esperança que les

noves generacions es formen en valors i, quan parlem del VIH i la sida, deixin de tenir connotacions negatives, educar en valors és educar per a una millor convivència a la nostra societat sense estigma ni discriminació.



SEBASTIAN MEYER

President de STOP SIDA

www.stopsida.org

@stopsidaong

Sebastian Meyer presideix Stop Sida, una organització sense ànim de lucre dedicada a la prevenció del VIH/Sida i altres ITS des de 1986. Treballen per la salut sexual des de i per a la comunitat LGBT i de treballadors/es sexuals. Una de les seves principals tasques és formar voluntaris/es per impartir cursos i tallers. Alguns dels serveis que ofereixen són la prova ràpida del VIH/sífilis, suport i atenció psicosocial, inserció laboral, etc. Stop Sida aposta fortament també per la recerca i, juntament amb altres institucions, ha publicat informes i articles. Entre les seves campanyes destaca la històrica “Cuídate”, reeditada molts anys des del 1997, o les més recents “Intimissimo”, “Parlem de la PrEP” o “Parlem de la indetectabilitat”.

Com és la situació actual del VIH?

Fins al 30 de juny de 2017 s'havien notificat a Espanya un total de 3.353 nous diagnòstics de VIH



Campanya Stop Sida

a l'any 2016. S'estima que la taxa per al 2016 serà de 8,60 casos per 100.000 habitants. Els homes suposen el 83,9% dels nous diagnòstics de VIH. La majoria dels nous diagnòstics es troben en el grup d'edat de 30 a 39 anys (33,6%). La transmissió en homes gais, bisexuals i HSH va ser la més freqüent (53,1%), seguida de la transmissió en persones heterosexuales (26,5%) i en persones usuàries de drogues injectables (3,6%).

En què s'ha avançat?

S'ha avançat moltíssim a nivell mèdic: en l'eficàcia dels tractaments, que permet a les persones tenir gairebé la mateixa esperança de vida que una persona sense VIH. I també en la qualitat de vida de les persones amb VIH.

Què s'ha de millorar urgentment?

La prioritat és vetllar per les persones més vulnerables, discrimina-



Campanya Gaispositius.



Acció de Comitè 1r de Desembre.

des i/o estigmatitzades, abordant els factors de vulnerabilitat de la comunitat LGTB en la cura de la seva salut sexual, i realitzant intervencions adaptades i específiques que els incloguin.

“La prioritat és vetllar per les persones estigmatitzades, abordant els factors de vulnerabilitat de la comunitat LGTB en la cura de la seva salut sexual realitzant intervencions específiques.”

Com tracten els noves generacions aquest tema?

Tot i que no és la població amb la que més treballem, sí que ens comenten que al no conèixer l'impacte de la sida als 80 i 90, és una cosa que no tenen tan present, no té les mateixes connotacions emocionals que per a les persones que sí

que ho van viure. Reclamen rebre educació sexual a les escoles, que incloguin la perspectiva de gènere i la diversitat sexual. Percebem una manca d'informació general quant a les infeccions de transmissió sexual i del VIH.

Com valora els darrers avenços en recerca sobre el VIH?

Són principalment avenços en investigació mèdica, per a la qual sí que es troben recursos disponibles. Els avenços en vacunes i microbicides no han estat tan esperançadors com s'esperava. Per exemple, la investigació de la vacuna del VIH segueix depenent majoritàriament del finançament públic. Hi ha pocs recursos per investigar el diferent impacte del VIH en diferents grups poblacionals, els factors de vulnerabilitat o les dificultats per accedir als serveis sanitaris.

Com és cura la serofòbia?

Facilitant un context social i legal que permeti a les persones no sentir-se coaccionades ni patir represàlies per comunicar el seu estat serològic, com acomiadaments,

violència (de les seves parelles sexuals i afectives, del seu entorn social o familiar), restriccions en l'àmbit sanitari o no poder accedir a determinades convocatòries públiques de treball.

Com veu el futur del VIH?

Cada vegada més focalitzat en aspectes mèdics i menys en factors psicosocials necessaris per al gaudi de la salut sexual.



ALBERTO CAPITÁN

President Comitè 1r de Desembre
www.comite1desembre.org
@comite1desembre

Alberto Capitán presideix el Comitè 1r de Desembre-Plataforma Unitària d'ONG-Sida de Catalunya, una organització no governamental constituïda l'any 1998 com a plataforma d'ONG que treballen per donar resposta al VIH/Sida al territori de Catalunya, eradicar l'estigma i les discriminacions de les persones que viuen amb VIH/sida i incidir en les polítiques per promoure canvis socials, legals i administratius que contribueixin a millorar les condicions de vida de les persones amb VIH/sida i garantir els drets sexuals i reproductius.

Com és la situació actual del VIH?

En la vessant mèdica, al nostre país, comptem amb tractaments eficaços per controlar la infecció pel VIH i resulten obvis els aven-

ços en els tractaments que s'han realitzat en les darreres dècades. Tot i que cal tenir present que aquesta “situació actual” no és aplicable a tot el món, l'accés als tractaments actualment no està garantit a tots els països. Socialment, la situació no ha millorat al mateix ritme que els avenços en el camp clínic, la “serofòbia”, l'estigma (i autoestigma), la discriminació i la vulneració de drets de les persones que viuen amb el VIH resulten constants.

“La serofòbia representa una de les assignatures pendents d'ordre social més important que tenim pel davant.”

Què s'ha de millorar urgentment?

Cal millorar la visió global que es té sobre el fenomen del VIH, les administracions actuen de forma segmentada segons les seves competències i calen plans d'accions globals. Aquesta situació de fragmentació, tot i que en menor mesura, també la trobem en les ONG's del sector, moltes de nosaltres ens hem hiperespecialitzat en alguns aspectes concrets relacionats amb el VIH però estem pagant el preu de perdre una mirada transversal més àmplia. La perspectiva de gènere ha estat totalment invisibilitzada en l'àmbit del VIH, les diagnosi l'han obviat de forma sistemàtica, existeix molt poca investigació de la vulnerabilitat específica que representa ser dona i viure amb VIH, tot i que existeixen hipòtesis respecte a una possible menor qualitat de vida, impactes negatius en l'esfera relacional i un major autoestigma.

Les investigacions han equiparat el gènere masculí a l'universal.

Com tracten les noves generacions aquest tema?

Les vivències que poden tenir persones que tenen ara 20 anys seran necessàriament molt diferents de les que hem viscut realitats molt diferents a les actuals; jo vaig viure com molt delveïnat del bloc, del barri, ens deixaven, primer per la heroïna i en un segon moment per la sida. Viure i veure com una generació sencera pràcticament desapareixia del meu entorn representa un fort impacte personal; els joves d'ara, per sort, no han tingut aquesta vivència personal i la seva concepció del VIH resulta totalment diferent de la nostra.

Com valora els darrers avenços en recerca sobre el VIH?

La recerca en tractaments pel VIH ha estat realment impressionant, en dècades hem passat d'una situació d'elevada mortalitat a parlar de cronicitat, asimptomàtic, supressió de la càrrega viral, de reducció dels efectes secundaris, de reducció de la toxicitat, de simplificar les tractaments, de millorar la qualitat de vida... Personalment em preocupa com fer accessibles les innovacions terapèutiques a totes les persones que ho necessiten; som fermes defensores de una sanitat pública, universal i gratuïta com una expressió més dels drets humans fonamentals.

Com es cura la serofòbia?

Certament la serofòbia representa una de les assignatures pendents d'ordre social més important que tenim pel davant. El rebuig, o fins i tot podríem parlar d'odi, que hi ha darrera de la serofòbia està basat en el desconeixement, i en una por intensa, que ens aboca a jutjar i criminalitzar, sense que ens permeti generar cap mena d'empatia. El

ENTITATS ESPECIALITZADES EN VIH A CATALUNYA

- Actua Vallès
- Associació Antisida de Lleida
- Associació Benestar i Desenvolupament (ABD)
- Associació Ciudadana Anti-SIDA de Catalunya (ACASC)
- Associació Comunitària Anti-sida de Girona (ACAS Girona)
- Associació Equip de Treball sobre Immigració i Salut (ETIS)
- Associació d'Estudiants de Ciències de la Salut (AECS)
- Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears (APFCIB)
- Assexora'TGN
- ARA (Associació de Serveis i Formació Socioeducativa)
- BCN Checkpoint / Projecte dels NOMS - Hispanosida
- Centre Jove d'Atenció a la Sexualitat
- Comitè 1r de Desembre
- Creación Positiva
- Fundació Acol·lida i Esperança (FAiE)
- Fundació Àmbit Prevenció
- Fundació Autònoma Solidària (FAS)
- Fundación Lucía Para el Sida Pediátrico
- Fundació Salut i Comunitat
- Fundació Sida i Societat
- gTt (Grupo de Trabajo sobre Tratamientos del VIH)
- Gais Positius
- JIS (Associació Joves per la Igualtat i la Solidaritat)
- Metges del Món
- Sida-Studi
- Stop-Sida

Font: Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i Comitè 1r de Desembre.

primer pas seria poder transmetre informació clara i actualitzada no estigmatitzant, però combatre la serofòbia no està dins les prioritats de les administracions.

Com veu el futur del VIH?

Amb grans reptes, un dels que tenim al davant serà donar resposta a l'envelliment vivint amb el VIH, tant a nivell mèdic com, indubtablement, a nivell social.

VIH: FALTEN REFERENTS I SOBREN ARMARIS

Per JAVIER DOMÍNGUEZ

HA SORTIT EL VIH DE L'ARMARI? Una de les barreres que segurament el col·lectiu LGTBI ha aconseguit superar de forma pràcticament generalitzada en la darrera dècada és la sortida de l'armari. En molts casos, els temps en què “confessar” a família i amics la veritat eternament amagada era una experiència traumàtica han passat a la història. Els adolescents d'avui dia cada vegada es fan visibles més aviat i sense complicacions. Ara bé, aquest pas no sempre es dona tan fàcilment en totes les realitats que envolten el col·lectiu LGTBI.

“El VIH no ha sortit de l'armari”, afirma rotundament Sebastian Meyer, president d'STOP SIDA. “Depèn del que s'entengui per sortir de l'armari”, qüestiona en canvi Ferran Pujol, president de Checkpoint BCN. Segons Pujol, l'experiència ens mostra que al nostre país són moltes les persones amb VIH que, després del sotrac inicial del diagnòstic, acaben compartint tard o d'hora el seu

seroestat amb l'entorn més immediat, “normalitzen la seva situació i segueixen unes vides perfectament productives i també, generalment, normalitzades”.

Per Joaquim Roqueta, president de Gais Positius, els canvis en la percepció social del VIH han estat menys significatius que en altres esferes relacionades amb el col·lectiu. “Cal treballar constantment per canviar aquestes percepcions; hauríem de trencar tots els armaris que ens oprimeixen”, reclama Roqueta. Alberto Capitán, president del Comitè 1r de Desembre, va més enllà respecte a les conseqüències: “els costos personals que comporta a nivell social aquesta visibilitat poden ser elevats, especialment en els casos de classe social baixa”.

ON SÓN ELS NOSTRES REFERENTS AMB VIH? Meyer apunta a una possible causa de la poca visibilitat de la infecció a la nostra societat: “A Espanya gairebé no es coneixen personalitats que hagin comunicat

públicament que tenen VIH”. En aquest punt sí coincideixen els presidents de les principals entitats que lluiten contra el VIH a Catalunya.

“Cal treballar constantment per canviar aquestes percepcions; hauríem de trencar tots els armaris que ens oprimeixen”

A banda dels propis activistes, els referents al món de la cultura, la política o l'esport del nostre entorn brillen per la seva absència. Sense figures visibles i influents que visquin la seva seropositivitat de forma pública i normalitzada, les persones que voldrien comunicar lliurement la seva condició però no s'atreveixen a fer-ho per por al rebuig, no disposen de referents

en els què sentir-se identificades i ni tenen el suport necessari per poder fer l'impuls.

Altres països, però, no tenen aquesta mancança tan marcada. Els nordamericans Greg Louganis, esportista olímpic; Charlie Sheen, actor; i Ongina, participant de *RuPaul's Drag Race* i presentadora de la sèrie *HIV and Me*, en són només alguns exemples, entre els quals, a més, trobem casos de persones heterosexuales. També ho són el britànic Jonathan Grimshaw i Andy Bell, vocalista de la banda Erasure, o l'ex model i presentadora porto-riquenya Noris Díaz Pérez.

Dos casos molt recents de sortida de l'armari serològic són els del presentador australià Karl Schmid o la cantant austríaca Conchita Wurst. El cas de l'eurovisiva mereix especial menció, ja que es va veure obligada a comunicar-ho públicament degut a les amenaces de revelació per part d'una ex parella, en un cas vergonyós de serofòbia des de dins del propi col·lectiu. Tot i això, i com ja va fer després de la seva victòria a Copenhaguen, Conchita ha aprofitat la situació per llançar un admirable missatge de respecte i acceptació, i ha rebut milers de missatges de suport.

Molts d'ells i elles, per tant, a part de ser personatges públics obertament VIH+, també han esdevingut activistes per conscienciar les noves generacions, recaptar fons per a la recerca o lluitar contra la serofòbia. I d'activistes referents del VIH sí que en tenim a prop. Parlem amb alguns dels presidents de les principals associacions de Catalunya perquè ens expliquin quins són els seus propis referents.

Ferran Pujol, Checkpoint BCN

“Quan jo i el meu marit vàrem ser diagnosticats a Barcelona el 1986, aquest país era un desert. Per sort vam tenir la bona idea de viatjar a San Francisco, a Califòrnia, on la situació i el drama del VIH es vivia molt més obertament i solidària. Allí ens vam fer amics, entre molts d'altres, d'en Cleve Jones, un activista que havia treballat molt estretament amb Harvey Milk i que va crear el The NAMES Project, i d'aquí la nostra iniciativa d'importar el Projecte dels NOMS amb els tapissos memorials de la Sida a Catalunya. Un altre referent que admiro és Larry Kramer, fundador de Gay Men's Health Crisis i posteriorment ACT-UP, la història de la sida no es podria escriure sense ell. A nivell local, el Dr. Jordi Riba, fundador i ànima d'una de les primeres i més rellevants entitats de lluita contra la sida al nostre país, va ser també un gran referent. Un home gai, metge, VIH positiu i coinfectat amb el virus de l'hepatitis C (VHC). En Jordi va ser una de les primeres persones que va fer pública la seva condició a Catalunya i Espanya. Amb ell, el meu marit i jo vam posar en marxa ATOS, l'Associació per al Trasplantament



GIL GOLDSTEIN



ALEEN OLSSON

Anterior: Freddie Mercury. De dalt a baix: Cleve Jones, Conchita Wurst.

d'Òrgans a Persones Seropositives, i vam aconseguir derrogar l'exclusió de les persones coinfectades amb el VIH i el VHC dels programes de trasplantament hepàtic. Va ser una vergonya que ell mateix, després d'haver lluitat tant pels altres, acabés morint immolat per aquesta causa, ja que no hi va ser a temps, no el van voler trasplantar. Poc després de la seva mort es va produir el primer trasplantament de fetge a Espanya a una persona amb VIH.

Joaquim Roqueta, Gais Positius

“Jo recordo, a la dècada dels noranta, quan feia poc que m'havien diagnosticat del VIH, i vaig veure un reportatge al diari sobre com vivien amb el virus nois i noies joves i anònims que explicaven la seva experiència –molt dura, per cert, en aquell moment– i que em va impressionar tant que sortissin donant la cara amb aquella dignitat; sempre he pensat que em van impulsar a tirar endavant. Els hi estaré sempre molt agraït per aquell acte de visibilitat que va ser tan important per a mi. Aquests han estat sempre els meus referents.

Sebastian Meyer, *STOP SIDA*

“ Els meus principals referents són els primers que es van conèixer als anys 80 i 90: Rock Hudson, Freddie Mercury, Magic Johnson... Aquests són referents de la SIDA i no tant del VIH. No coneixem referents amb VIH d'origen espanyol.

Alberto Capitán,

Comitè 1r de Desembre

“ Els meus referents en l'àmbit del VIH està format per tot un conjunt gran de persones de les què he après que conceptes com resiliència, honestat, generositat, valentia, esforç... tenen un altre significat. Tot i que no crec que els moviments socials s'escriuin amb noms propis em venen al cap persones, tant anònimes com “conegudes”, que han actuat com a referents en aquests valors: David, Rubén, Montse, Luisa, Anna, Elena, Juan, Mario, Laura, Sebas, Lluís i algunes altres que ja no estan amb nosaltres com Carlos, Montse, Oscar, Miguel... Certament l'experiència d'una persona pot ser positiva per a d'altres, però cal defugir de crear icones amb les què ens hem d'embarrallar necessàriament i seguir les seves passes per viure de forma plena i feliç; no totes les persones tenim les mateixes necessitats.

Sense figures visibles i influents que visquin la seva seropositivitat de forma pública i normalitzada, les persones no disposen de referents en els què sentir-se identificades i ni tenen el suport necessari per poder fer l'impuls.

CONSULTORI LEGAL

Per LAURA GONZÁLEZ TEJEDOR
Advocada especialista en drets LGTBI



CONSULTA El mes passat, vaig començar a treballar a una clínica privada com administratiu. Parlant amb els companys que ja porten més anys aquí, va sortir el tema dels reconeixements mèdics que fa periòdicament l'empresa. Em vaig angoixar molt, ja que sóc seropositiu. Què són exactament aquests reconeixements? Pot saber l'empresa que sóc seropositiu?

El reconeixement mèdic laboral consisteix en una sèrie de preguntes sobre l'estat de salut, una exploració física i proves complementàries que es realitzen per conèixer la salut del treballador. D'acord amb la llei de riscos laborals, és un dret del treballador i un deure per part de l'empresa, ja que aquesta ha de vetllar per la salut dels seus treballadors. Aquest reconeixement és voluntari, tu decideixes si vols o no que se't faci, i mai pot ser una eina de control o de discriminació per part de l'empresari. Només seria obligatori si la teva salut impliqués un risc per a tu mateix, per a la resta de treballadors o per a terceres persones. Com per exemple, en aquells casos on el treballador realitza una tasca clínica invasiva a una altra persona —un cirurgià—, serà obligatòria, però en aquests treballs es té en compte la càrrega viral del treballador, i això vol dir que si no supera un barem ele-

vat d'aquesta, el treballador pot realitzar la tasca perfectament. De totes maneres, en el remot cas que es vulgui fer una prova per detectar si ets seropositiu, se t'ha d'avisar prèviament i s'ha de justificar el motiu. Però en el teu cas, no tindria cap mena de sentit, a l'igual que com qualsevol altre treball que no impliqui una tasca invasiva com l'anterior (el cas del cirurgià). Tot el que li comentis al professional mèdic que t'atengui és confidencial, i l'empresa no ha de saber res en relació amb el VIH. La teva privacitat i intimitat està protegida i emparada per les diverses lleis. Ningú, ni tan sols l'empresa, pot conèixer la teva situació mèdica sense el teu consentiment previ, exceptuant el cas anterior. A més, els professionals mèdics han de respectar el secret professional. L'empresa, en cap cas, pot envair el teu dret a la intimitat, i molt menys discriminar-te pel teu quadre mèdic.

Per accedir al servei cal demanar cita al correu electrònic: juridica@lambda.cat

Prime
Original Con SK-70
12 Preservatives Condoms

SENSACION NATURAL

Prime
Estriado Scyta
12 Preservatives Condoms

MAYOR ESTIMULACION

Prime
Ultra Fino Nuda
12 Preservatives Condoms

PARECIDO A NADA

Prime
Xtra Pleasure
10 Preservatives Condoms

MAYOR SENSACION

✓ Alta calidad

✓ Amplia gama

✓ Conceptos innovadores

La Seguridad es lo Primero

Comparte la experiencia

VIH: QUÈ FAN les ADMINISTRACIONS?

PER JAVIER DOMÍNGUEZ

Des de l'inici de l'epidèmia als anys 80, el VIH/sida ha estat una de les principals preocupacions de salut pública a la nostra societat, tot i que, com a tal, no sempre ha estat suficientment present a l'agenda política i a les actuacions de les administracions, una queixa històrica de les entitats que treballen per eradicar la infecció.

Repassem breument algunes de les principals iniciatives al respecte de la Generalitat de Catalunya i del govern de l'Estat espanyol, i deixem que siguin els activistes, els principals especialistes en la matèria, els que les valorin.

L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ A CATALUNYA

SEGONS LA GENERALITAT Segons dades del Programa de Prevenció, Control i Atenció al VIH, les ITS i les Hepatitis Víriques, a Catalunya s'estima que aproximadament 33.600 persones viuen amb el VIH, la qual cosa representa una prevalença global en la població adulta del 0,46%. Segons la representació de la cascada de serveis de VIH, s'estima que el 71% de les persones que viuen amb el VIH havien rebut el diagnòstic de VIH. D'aquestes, el 77% estava en tractament antiretroviral, i d'aquestes, el 87% es mantien en supressió viral.

Els diagnòstics de VIH notificats a Catalunya durant l'any 2016 va ser de 781, la qual cosa representa una taxa de 10,9 casos per cada 100.000 habitants, després de corregir pel retard de notificació. Tot i que la taxa de diagnòstics de

VIH globalment es manté estable els darrers 10 anys, sí que s'observa un increment dels diagnòstics de VIH en la població d'homes que tenen relacions sexuals amb homes (HSH) del 44%, i passa de 335 casos el 2007 a 484 casos el 2016, la qual cosa representa el 62% dels nous diagnòstics l'any 2016.

En l'anàlisi fins a finals del 2013, constaven 10.815 defuncions en el Registre de VIH i sida de Catalunya. Properament s'actualitzarà fins a 2017. El màxim nombre de defuncions es va produir l'any 1995, amb 1.193 morts. A partir d'aquell any, les morts van disminuir de manera molt important fins a l'any 1998 (descens del 70%), i des del 1999 el descens ha estat més lent. L'any 2008, el nombre de morts va ser un 28% inferior respecte al 2007.

Segons Joan Colom, Director del Programa de Prevenció, Control i Atenció al VIH, les ITS i les Hepatitis Víriques, en general es pot considerar que la situació epidemiològica i la seva evolució a Catalunya és "similar a la de la majoria de països europeus occidentals on l'epidèmia està concentrada en el col·lectiu HSH i, a més, coincideix amb un

augment rellevant de la resta d'ITS en aquest grup". A Catalunya, en qualsevol cas, i segons Colom, comptem amb uns bons sistemes d'informació que ens permeten, no només descriure les característiques de l'epidèmia sinó també donar resposta als indicadors que els ECDC demanen als països. En aquest sentit, afirma Colom, podem dir que "ens estem acostant als objectius del 90 90 90, especialment pel que fa al nombre de persones en tractament i a les que tenen la càrrega viral indetectable".

ACTUACIONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Per fer front a aquesta situació, la Generalitat de Catalunya ha dissenyat una resposta institucional multifactorial que té el suport i la participació activa de tots els agents implicats en l'abordatge d'aquesta infecció, està basada en l'evidència científica i és "consensuada, coherent i efectiva", en paraules de Joan Colom. A més, destaca que està inspirada en les recomanacions internacionals i alineada amb l'Acord Nacional per fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya i contra l'estigma relacio-

nat, aprovat pel Parlament de Catalunya l'any 2013, un pacte pioner a Europa promogut pel Comitè 1r de Desembre. Aquest acord afrontava per primera vegada la lluita contra la malaltia de manera multisectorial, coordinada i organitzada, fixant la promesa de vetllar per la sostenibilitat de les polítiques de prevenció i atenció, i aconseguint un compromís explícit, real i desvinculat de les decisions de caire polític o econòmic.

L'any 2017 es va crear, per Acord del Govern, el Programa de prevenció, control i atenció al VIH, les ITS i les hepatitis, integrat a la Secretaria de Salut Pública del Departament de Salut. La finalitat del Programa és establir un marc comú de cooperació i actuació entre les principals unitats directives, òrgans i entitats del Departament de Salut amb funcions en la prevenció, el control i l'atenció al VIH, les ITS i les HV. L'objectiu és planificar, impulsar, coordinar i avaluar les actuacions que es duen a terme a Catalunya amb l'objectiu de disminuir la incidència d'aquestes infeccions i millorar l'atenció a les persones afectades.

El Govern també va aprovar el tercer Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS 2016-2020, que és el marc d'acció de les polítiques que en aquest àmbit es despleguen a Catalunya. Aquest Pla dona veu a les institucions, a la comunitat científica, al món local i al tercer sector. Té 16 objectius generals i 42 d'específics, i 146 actuacions fixades en quatre eixos fonamentals: millorar el monitoratge



Aprovació de l'Acord Nacional per fer front a l'epidèmia del VIH/Sida al Parlament de Catalunya, 2014.

i l'avaluació establint innovacions en la recerca, reduir la incidència i el retard del diagnòstic del VIH i altres ITS, i millorar l'atenció integral i la qualitat de vida de les persones que viuen amb aquestes infeccions i promoure una resposta social constructiva.

El Pla, "sostenible, dinàmic i viable des del consens" segons Colom, també inclou un d'específic per a la prevenció del VIH i altres ITS entre els homes que tenen relacions sexuals amb altres homes. Preveu intervencions que van des de la vigilància epidemiològica fins a l'atenció sanitària i social, passant per la prevenció i el diagnòstic precoç

dirigides a aquest col·lectiu clau. És en aquest context que s'han incrementat els centres de detecció i s'està treballant per a la incorporació de noves estratègies per a la prevenció.

En relació amb la PrEP (profilaxi postexposició), Catalunya participa en el *Programa PrEP-Ara: Estudi pilot d'implementació de PrEP a Catalunya amb l'anàlisi de costos associat (PERIS)*; en l'*Estudio sobre evaluación de la factibilidad de la implementación de la PrEP, como estrategia de prevención de la infección por el VIH en la población de alto riesgo en el Sistema Nacional de Salud*, i en l'assaig clínic internacional *DISCOVER*. Actualment, unes 750 persones participen en aquests estudis, a Catalunya.

ACTUACIONS DEL GOVERN DE L'ESTAT ESPANYOL

El Plan Nacional sobre el SIDA es va llançar el 1987, en època del govern de Felipe González, després de la creació de la Comissió Nacional de Coordinació i Seguiment de Programes de Prevenció de la Sida, i el seu objectiu era habilitar mitjans per a l'adopció de mesures de control d'aquesta malaltia. La tasca es distribuïa en les àrees d'epidemiologia, prevenció, assistència, investigació i relacions internacionals. El govern central compartia la responsabilitat del seu desenvolupament amb els



governos autonòmics establint un marc de col·laboració, i el Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat s'encarregava de la coordinació nacional de programes, lleis de bases i reglaments, relacions exteriors i internacionals, farmàcia i recerca relacionats amb la Comissió.

Parlem del Plan Nacional sobre el SIDA en passat perquè fa anys que entitats i partits de l'oposició denuncien el seu desmantellament a causa de les retallades pressupostàries en Sanitat, fet que també ha provocat que s'hagi quedat antiquat.

Entitats i partits de l'oposició denuncien el desmantellament del El Plan Nacional sobre la SIDA a causa de les retallades pressupostàries.

CRÍTQUES DES DE L'ACTIVISME DEL VIH

Les crítiques des de l'associacionisme a les polítiques públiques en aquest àmbit són generalitzades. Donem veu als principals activistes de la lluita contra l'epidèmia perquè valorin amb concreció els encerts i errors en l'actuació davant del VIH/sida de les administracions.

Alberto Capitán, Comitè 1r de desembre

“ La Generalitat de Catalunya va ser pionera en l'adopció de plans específics d'actuació per fer front al VIH. Amb el pas del temps, aquests plans específics han anat perdent pes específic, s'ha deixat de considerar com una excepcionalitat. Aquestes decisions polítiques tenen conseqüències en els recursos destinats a campanyes de sensibilització i de prevenció. A nivell estatal ha succeït una cosa semblant, on es va posar en dubte la continuïtat del

Plan Nacional del Sida del Ministerio de Sanidad i se li van retirar recursos, no s'ha donat suport a l'especialitat de malalties infeccioses dins de medicina... Són alguns dels exemples de com les polítiques relacionades específicament amb el VIH han anat perdent pes i interès. Aquesta pèrdua d'interès contrasta amb les dades de noves infeccions detectades que es mantenen estables cada any i ens ratifiquen en les primeres posicions europees.”

Ferran Pujol, BCN Checkpoint

“ Valoro molt negativament l'actuació de les administracions. Amb això sóc molt rotund! De fet ni tant sols tinc clar si n'hi ha, de polítiques. Existeix una clara deixadesa per part de les administracions des de fa molts anys i ara en paguem les conseqüències. D'una banda, el Plan Nacional del Sida del Ministerio està pràcticament desmantellat des de la tornada al govern del Partit Popular. A Catalunya, els esforços públics que es dediquen a prevenir el VIH, a més d'escassos, segueixen sense estar ben enfocats. Després de molts anys encara estem a l'espera d'un pla d'acció ben orientat i efectiu i que, sobretot, prioritzï d'una vegada el nostre col·lectiu. El pla que tenim ara és molt poc concret pel que fa a objectius, una mena de missal que justifica i perpetua les mateixes accions que es venen duent a terme gairebé des dels inicis de l'epidèmia, sense que puguin demostrar el seu impacte.”

Joaquim Roqueta, Gais Positius

“ Les entitats comunitàries hem estat pioneres en donar resposta al VIH i la sida des del començament. Al principi de l'epidèmia, nosaltres vam començar a repartir preservatius als bars i discoteques gais quan no ho feia ningú, i al març de 2014 es va produir un pacte històric i pioner a tot Europa: el Parlament

aprojava l'Acord Nacional per fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya i en contra de l'estigma relacionat, liderat pel Comitè Primer de Desembre, la plataforma d'ONG-SIDA de Catalunya. Malgrat això, hem seguit denunciant l'absència d'un Pla de Treball i estudi del VIH de la comissió de Salut del Parlament de Catalunya i una lenta i atropellada reacció per establir un pacte social contra la discriminació de les persones que viuen amb VIH. Pel que fa al Govern d'Espanya, el que podem constatar és una deixadesa absoluta, amb el desmantellament del Plan Nacional sobre el Sida.”

Sebastian Meyer, STOP SIDA

“ Hi ha una acció insuficient dels governs, manca de voluntat de revertir les retallades i d'implementar totes les estratègies disponibles per a l'abordatge de les ITS, VIH i la sida. Estem en un escenari en el qual no es reconeix l'experiència i l'expertesa del tercer sector LGTB en la resposta a les necessitats de la seva comunitat pel que fa a la salut sexual, no estem inclosos en la creació de plans estratègics des de les primeres fases. Tot just tenen en compte que la LGTBfòbia se suma a altres discriminacions (com ara el fet de tenir VIH), multiplicant la vulnerabilitat de les persones i dificultant la seva cura. No hi ha una educació sexual reglada que inclogui la diversitat afectiva, sexual, de gènere i familiar. Cal abordar els factors de vulnerabilitat de la comunitat LGTB en la cura de la seva salut sexual, i de realitzar intervencions adaptades i específiques que els incloguin, com és el cas del consum de drogues/substàncies durant les relacions sexuals en la comunitat LGTB. No s'impliquen prou en promoure els drets i l'empoderament de les persones i de la comunitat LGTB, així com el seu benestar integral.”

TÍTOL: "Cap de Puny"
ANUNCIANT: Casal Lambda
DISENYADOR: Josep Inarejos
FOTOGRAFIA: J. Inarejos
FOTOGRAFIA I RETOCADORA: Celia Suárez
MODELS: Marc Gay Barriol
DIRECTOR CREATIU: Jürgen Krieger



 **casal lambda**

En contra de la violència homòfoba

Et donem suport

+34 933 19 55 50

www.lambda.cat

X



LA MEDICACIÓ QUE PREVÉ EL CONTAGI DEL VIH

Saps què és la PrEP? Si la resposta és “No”, no seria cap sorpresa. La major part de la població a Catalunya i a l'estat espanyol tampoc sap què és ni per a què serveix. **PrEP és l'acrònim anglès de la Profilaxi Pre Exposició.** És una medicació que prevé el contagi del VIH en persones seronegatives.

Per ABEL LACRUZ

El nom comercial d'aquest medicament es diu Truvada® i el fabrica el laboratori Gilead, que té la seva versió genèrica fabricada pels laboratoris indis Cipla, Aurobindo i Lupin. Consisteix en la presa per part d'una persona no infectada pel VIH d'un fàrmac antiretroviral que combina dos medicaments: Emtriva (emtricitabina o també anomenada FTC) i Viread (tenofovir, també anomenat disoproxil fumarat o TDF). A països com els Estats Units, Canadà, Regne Unit o França ja fa anys que les persones que estan en especial risc de contagi del VIH, com ara el col·lectiu LGTBI+, hi tenen accés. Però a l'Estat espanyol no només no s'hi pot accedir encara sinó que la informació sobre la PrEP destinada a la població general és mínima. En aquest article intentem lluitar contra aquesta intolerable desinformació parlant no només de la PrEP sinó també de la PEP i, per a fer-ho, hem comptat amb la col·laboració de Barcelona Checkpoint, Comitè 1r de Desembre, Gais Positius i Stop Sida.

LA PREP PREVÉ LA INFECCIÓ PER VIH EN PERSONES SERONEGATIVES La PrEP és una medicació antiretroviral que actua impedit la multiplicació del virus del VIH, interrompent la síntesi de la cadena d'ADN. De la mateixa manera que impedeix la proliferació del virus en persones seropositives, prevé la infecció per VIH en persones seronegatives. Aquesta capacitat profilàctica dels antiretrovirals es va descobrir a la segona meitat dels 90. L'estudi iPrEx va demostrar que tenia una eficàcia superior al 99% en les persones que en fan ús de manera consistent. Diversos estudis posteriors europeus com l'Ipergai francès o el Proud britànic han confirmat aquesta elevada eficàcia. Al 2012 l'Agència Nord-americana



HEIDI DE MARCO/KHN

del Medicament (FDA) va autoritzar el seu ús profilàctic, i al 2016 ho va fer l'Agència Europea del Medicament (EMA). Des de 2014 fins avui dia l'ús de la PrEP s'ha anat popularitzant a països com els EE.UU., Canadà, Austràlia, Regne Unit o França.

“Perquè l'ús de la PrEP sigui segur cal un seguiment mèdic, inclús abans de començar a prendre-la.”

Sebastian Meyer, Stop Sida

En aquests països, la implementació de la PrEP s'ha realitzat amb una sèrie de mesures paral·leles de control i assessorament. Abans de començar a prendre PrEP és necessari que la persona es faci anàlisis per assegurar-se que és seronegativa. Després, cal que hi hagi uns controls mèdics periòdics. Sebastian Meyer, de Stop Sida, recorda que «Perquè l'ús de la

PrEP sigui segur cal un seguiment mèdic, inclús abans de començar a prendre-la, en particular per la necessitat de realitzar diverses proves prèvies».

Tot i que Espanya presenta les pitjors dades quant a nous contagis de VIH a l'Europa occidental i que al document *Profilaxis pre-exposición en España*, publicat pel Ministerio de Sanidad, Servicios sociales e Igualdad s'informa que l'eficàcia de la PrEP és d'un 86%, la realitat és que la PrEP encara no és una realitat a l'estat espanyol. Sobre aquest fet, Alberto Capitán, president del Comitè 1r de Desembre, considera que «La PrEP representa una oportunitat de comptar amb una eina preventiva més que hauria d'estar integrada en el marc de la prevenció combinada». Ferran Pujol, director del Barcelona Checkpoint, afirma que «Retardar-ne la seva implementació en un país que té una taxa de noves infeccions per VIH superior a la mitjana europea és del tot immoral». Pujol recorda que «Cada dia que passa, a Catalunya es diagnos-

tiquen dues noves infeccions, més de 10 a tot l'Estat espanyol, la majoria en casos d'homes que tenen sexe amb altres homes (HSH). Moltes d'elles podrien ser evitades de manera immediata. Si el VIH a Espanya afectés tota la societat de manera tan desproporcionada com ho fa entre els gais, segur que la resposta política seria una altra.

“Si a Espanya el VIH afectés tota la societat de manera tan desproporcionada com ho fa entre els gais, segur que la resposta política seria una altra.”

Ferran Pujol, *Barcelona Checkpoint*

La història jutjarà». I afegeix que «Tothom es belluga, menys l'Estat espanyol, que només hi posa traves; i per ser honestos tampoc la Generalitat de Catalunya està per la tasca. Fins i tot varem haver de passar per moments esperpèntics en què des del Departament de Salut es posava en qüestió l'eficàcia de la PrEP quan ja era una evidèn-

cia científica. Buscaven tot allò que pogués interferir en la posada en marxa de la Truvada a Catalunya. La millor excusa era “fins que el Ministerio no l'aprovi això no són competències nostres”».

Sobre aquesta manca de voluntat política, Ferran Pujol assegura que «És cert que Catalunya no pot implementar l'ús de la PrEP si el Ministerio de Sanidad no l'aprova, però es poden posar en marxa estudis a Catalunya similars a l'holandès o al belga, o a tants d'altres, que ens permetin ja començar a donar Truvada, encara que no estigui aprovada, a determinades persones amb una incidència de risc molt elevada. Però això al Departament li queda gran i argumenta estudis de cost i efectivitat que semblen més una excusa per a no fer res que una altra cosa. I per si no n'hi hagués prou, s'agafen a hipòtesis com per exemple que pujarien unes altres MTS perquè es deixaria de fer servir el condó. Això és assumir coses a priori que no estan demostrades. O fins i tot volen projectar la idea que, si ja hi ha condons, ja hi ha condons. Això deu voler dir “qui no els faci servir, que s'infecti”, no? I sap molt greu perquè no és el que s'espera d'un Departament de Salut com el nostre». En la mateixa línia, Alberto

Capitán considera que «Malauradament ni la prevenció, ni molt menys la promoció de la salut, han estat mai una prioritat en les agendes polítiques, mai hem comptat amb recursos per abordar l'educació afectivo-sexual i la diversitat d'una forma responsable».

El preu seria un factor clau en la manca de voluntat política quant a la implementació de la PrEP a l'Estat espanyol. Sobre aquest factor, Joaquim Roqueta, president de Gais Positius, explica que «Un dels principals problemes que té el medicament Truvada®, el medicament de Gilead que s'utilitza tant com a tractament antiretroviral com a profilaxi pre-exposició (PrEP), és el seu elevat cost. Al juliol de 2017 va expirar la patent de Truvada® i ja hi ha diverses companyies farmacèutiques de genèrics disposades a entrar al mercat amb una versió genèrica. Però hi continua havent una forta lluita legal per allargar les patents, amb la connivència d'alguns països. Esperem que la competència entre diverses cases farmacèutiques aconseguixi una reducció en el preu de Truvada®. A l'Índia ja hi ha diferents laboratoris que el fabriquen a un preu més baix». Però per qüestions legals de patents, la comercialització

de genèrics a Europa no és legal. De moment, les úniques persones que poden prendre PrEP de manera legal al nostre país són les 500 que formen part dels tres estudis per als quals el Barcelona Checkpoint sí ha estat autoritzat a administrar la medicació. La resta de la població, de moment, només té l'opció d'esperar.

“És una gran estratègia preventiva tot i que les autoritats sanitàries espanyoles segueixen retardant incomprensiblement la seva aprovació.”

Quim Roqueta, *Gais Positius*

Barcelona Checkpoint no és l'única organització de lluita contra la sida que reivindica l'aprovació de l'ús de la PrEP. Joaquim Roqueta afirma que «És una gran estratègia preventiva, tot i que les autoritats sanitàries espanyoles segueixen retardant incomprensiblement la seva l'aprovació. Aquesta eina preventiva ens ajudaria a reduir la incidència del VIH al col·lectiu d'homes gais, bisexuals i d'homes que tenen sexe amb altres homes». També Sebastian Meyer, de Stop Sida, afirma que «Algunes ONG estem sol·licitant que la PrEP estigui disponible i sigui accessible a tota Europa com a una estratègia més dins d'un ventall: tractament com a prevenció, prova del VIH, mètodes barrera, profilaxi post exposició (PEP). De manera que les persones puguin triar aquella estratègia que millor s'adapti a les seves necessitats».

L'OMS RECOMANA L'ÚS DE PREP Tan aconsellable sembla l'ús de la PrEP que en un comunicat de 2015, l'Organització Mundial de la

Salut (OMS) recomana que «Les persones que es trobin en un risc “substancial” de contagiar-se de VIH rebin tractament antiretroviral preventiu, l'anomenada profilaxi pre-exposició (PrEP), que des de 2014 es recomanava per als homes que mantenen relacions sexuals amb altres homes». El mateix organisme defensa que la PrEP podria prevenir milions de nous contagis i «Hauria de ser vista com a una opció preventiva addicional en base a un paquet integral de serveis, incloses les proves del VIH, l'assessorament, el suport i l'accés a preservatius i xeringues segures».

“La PEP també és una estratègia de prevenció del VIH que es pren després d'haver estat potencialment en contacte amb el virus.”

Informe *ONU SIDA Data*

A la profilaxi mitjançant preservatius o PrEP i l'accés a les proves de VIH, l'Organització Mundial de la Salut també recomana l'ús de la PEP (l'acrònim anglès de Post-exposure prophylaxis). La profilaxi post-exposició o PEP consisteix en la presa d'una medicació, durant les 72 hores d'haver estat potencialment en contacte amb el virus, per tal de prevenir la infecció. A aquesta presa inicial li segueix una administració continuada de medicació durant 28 dies més juntament amb assessorament, tests i un seguiment mèdic. Aquesta profilaxi a posteriori sí està disponible a Catalunya i a l'Estat espanyol i es dispensa als serveis d'urgències dels hospitals públics. Cal recordar, però, que amb la modificació de l'accés universal a la sanitat a Espanya –aprovat pel govern del PP mitjançant el Real

Decreto 16/2012– en principi no més les persones que tenen targeta sanitària poden accedir-hi. En cas de no tenir-la, poden informar-se a centres d'atenció com ara el Barcelona Checkpoint, Gais Positius o Stop Sida (veure adreces d'interès).

Segons l'informe UN AIDS Data 2017, al món es produeixen diàriament 5.000 noves infeccions de VIH. Dues a Catalunya i 10 a l'Estat espanyol. La prevenció davant el VIH hauria de ser una prioritat per a qualsevol govern preocupat pel benestar de la població a qui representa, però no ho és. Poder combinar o escollir l'opció preventiva que millor s'adapta a cada persona és un dret que, de moment, no podem exercir en el nostre país. Tot i viure a l'Estat amb major nombre de contagis de l'Europa occidental, queda clar que la informació sobre prevenció en matèria de malalties de transmissió sexual, i en concret de VIH, no està a l'agenda política dels nostres representants. A escoles, instituts i universitats no hi ha programes seriosos i ben desenvolupats d'informació als estudiants. Tot queda en mans de la bona voluntat dels i les mestres que en vulguin parlar a classe. Als mitjans de comunicació generalistes se'n parla poc o gens. En un moment en què comptem amb més informació, tests i mètodes profilàctics que mai, la ignorància i la intolerable deixadesa dels nostres polítics dificulten que revertim una epidèmia que des dels seus inicis ha matat uns 43 milions de persones, segons ONUSIDA. Tenim dret a la informació i a la prevenció. Exigim-lo com a part dels programes dels partits als quals votem.

Segueix el QR per accedir a la informació de United Nations AIDS Data 2017



Laboratori de BCN PrEP-Point

PREGUNTES FREQUENTS SOBRE LA PrEP

QUÈ ÉS LA PrEP?

Acrònim en anglès de Profilaxi Pre Exposició. És una medicació que prevé el contagi del VIH en persones seronegatives.

En què consisteix aquesta medicació?

És una combinació de dos fàrmacs: Emtriva (emtricitabina o també anomenada FTC) i Viread (tenofovir també anomenat disoproxil fumarat o TDF). Tots dos combinats es presenten en una sola pastilla comercialitzada actualment sota la marca Truvada®.

Com es pren?

És una pastilla i es pot prendre diàriament (quan hi ha una alta freqüència de relacions sexuals amb diferents parelles). També pot administrar-se de manera puntual per afrontar relacions sexuals esporàdiques: quatre pastilles en tres dies, dos entre les dues i les 24 hores abans de la relació sexual, una 24 hores després, i una 48 hores després de la primera presa.

Prevé altres malalties de transmissió sexual (MTS)?

No, per a la prevenció d'altres malalties de transmissió sexual com ara sífilis, hepatitis o gonorrèa, el preservatiu continua sent la millor eina.

Prendre la PrEP pot ocasionar efectes secundaris?

Segons les fonts consultades, no té efectes secundaris per a les persones amb una salut correcta. En cas de persones amb afeccions renals o hepàtiques prèvies caldria valorar-ne l'ús amb el seu professional mèdic.

La PrEP està disponible a l'Estat espanyol?

No. El Ministerio de Sanidad, i per tant tampoc el Departament de Salut, no l'han autoritzat encara. Però es pot aconseguir? A l'Estat espanyol no es pot prendre la PrEP si no és a través de la participació en un dels assaigs clínics que s'estiguin fent. Altres opcions són aconseguir la medicació en altres països o per vies alternatives. Al web www.iwantprepnnow.co.uk hi ha més informació sobre vies alternatives.

I QUÈ ÉS LA PEP?

La PEP consisteix en la presa d'una medicació, durant les 72 hores d'haver estat potencialment en contacte amb el virus del VIH, per tal de prevenir-ne la infecció.

A aquesta presa inicial li segueix una administració continuada de medicació durant 28 dies més juntament amb assessorament, tests i un seguiment mèdic.

La PEP està disponible a Catalunya i a l'Estat espanyol i es dispensa als serveis d'urgències dels hospitals públics.

De moment, només hi poden accedir les persones que tenen targeta sanitària.

Qui no tingui targeta sanitària pot adreçar-se a Barcelona Checkpoint, Stop Sida o Gais Positius per demanar-ne informació.

ADRECES D'INTERÈS

Barcelona Checkpoint

C/ Comte Borrell 164-166,
08015 Barcelona
T: 933 182 056
E: info@hispanosida.com
W: www.bcncheckpoint.com

Gais Positius

C/ Violant d'Hongria Reina d'Aragó,
156 baixos, 08014 Barcelona
T: 932 980 642
E: gaispositius@gaispositius.org
W: gaispositius.org

Stop Sida

C/ Consell de Cent, 246, 1r-2na
08011 Barcelona
T: 93 452 24 35
E: stopsida@stopsida.org
W: stopsida.org

Personas Refugiadas LGTBI en Barcelona

Una nueva vida es posible
y tú puedes ayudarles
#allmyloving

Pride!
BCN



REVANS/AQUARIAN

LA RECERCA del VIH

Per JAVIER DOMÍNGUEZ

Recentment s'han presentat a Barcelona els resultats de la 25a “**Conference on Retroviruses and Opportunistic Infections**” (CROI), el congrés científic anual més important sobre la infecció per VIH, que se celebra a EEUU.

Mentre des de fora ens arriben les últimes novetats en la investigació i tractament del virus, a Catalunya també existeixen importants organismes i projectes que es dediquen a fer recerca sobre el VIH, com l'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa, Sida Studi o IDIBAPS-Fundació Clínic.

CROI El passat dia 28 de març es va realitzar a Barcelona la conferència “CROI 2018 Boston: Últims avanços en el tractament del VIH” per donar a conèixer les novetats que es van presentar en aquest important congrés científic. El CROI se celebra a EEUU des de 1993 i proporciona un fòrum per a què científics i investigadors, d'àmbit internacional, presentin i debatin les seves investigacions sobre l'epidemiologia i la biologia dels retrovirus humans i les malalties associades. La presentació va anar a càrrec del Dr. Boris Revollo (Fundació Lluita Contra la Sida / Hosp. Germans Trias i Pujol) i va estar organitzada per Projecte dels

NOMS-Hispanosida. L'objectiu era resumir les novetats més destacades del CROI i els aspectes més importants, que són de gran interès tant per a aquelles persones que reben tractament des de fa anys com per a les que han estat diagnosticades fa poc. A continuació us deixem algunes d'aquestes dades:

- La mitjana de temps transcorreguts des del diagnòstic del VIH fins al començament de la teràpia antiretroviral a San Francisco (EEUU) passà de 35 a 6 dies, entre 2013 i 2016.
- Tant les persones seropositives com seronegatives al VIH que

utilitzen estatines per reduir el risc de patir una malaltia cardiovascular també presenten menor possibilitat de càncer.

- Les dones transsexuals tenen major possibilitat que qualsevol altre grup en situació de vulnerabilitat a formar part d'un clúster de casos relacionats genèticament.
- S'ha aprovat l'agent biològic Ibalizumab (comercialitzat com a Trogarzo) per a persones amb el VIH amb opcions de tractament limitades a causa d'una àmplia experiència prèvia amb tractaments i la presència de virus multiresistents.
- Augmenta l'ús de PrEP a EEUU, però no arriba a totes les

persones que ho necessiten. Encara que els afroamericans i llatins suposen dos terços de les persones que podrien beneficiar-se'n, tenen menys possibilitats de rebre-la que les persones d'ètnia blanca.

- Les persones que van canviar a un règim en un comprimit (Biktarvy) que contenia el fàrmac Bictegravir van tenir les mateixes possibilitats de mantenir una càrrega viral indetectable que les que van seguir prenent el mateix règim eficaç anterior, que contenia Dolutegravir.

IRSICAIXA L'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa és un institut de referència internacional, líder en la recerca per a l'eradicació del VIH/sida i les malalties que hi estan relacionades. La investigació que porta terme també afronta altres reptes de la biomedicina actual, com ara l'estudi del microbioma o de les malalties infeccioses emergents. Impulsat per l'Obra Social “la Caixa” i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, IrsiCaixa es va constituir el 1995 com a fundació privada sense ànim de lucre.

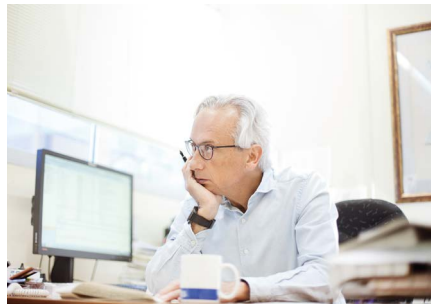
El director d'IrsiCaixa és el doctor Bonaventura Clotet, una eminència internacional en la investigació del VIH/sida, que a més codirigeix des del 2006 el projecte HIVACAT, programa català de Recerca de la Vacuna de la Sida. Clotet també és president de la Fundació Lluita contra la Sida i cap del Servei de Malalties Infeccioses de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de Badalona. IrsiCaixa està ubicat a l'entorn d'aquests dos organismes sanitaris, la qual cosa comporta un model únic de col·laboració entre investigadors, professionals assistencials, pacients i representants de la comunitat.

La recerca d'IrsiCaixa es basa en una estratègia combinada per tal d'eradicar la infecció, que es fonamenta en cinc línies es-

tratègiques que abracen aspectes com ara el desenvolupament de vacunes i d'anticossos contra el VIH, la prevenció o la influència del microbioma intestinal en la recuperació del sistema immunitari. Els vuit grups de recerca i més de 60 investigadors d'IrsiCaixa porten a terme una recerca transaccional, en coordinació amb centres d'investigació i assistencials d'arreu del món. L'institut també participa en estudis clínics per avaluar noves estratègies terapèutiques, i coopera amb els països amb renda baixa per contribuir a la lluita global contra la pandèmia.

IDIBAPS-FUNDACIÓ CLÍNICA L'Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer (IDIBAPS), integrat per la Generalitat de Catalunya, l'Hospital Clínic de Barcelona, la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona i l'Institut de Recerca Biomèdica de Barcelona del CSIC, és un centre públic de recerca que aborda malalties d'alta prevalença, morbiditat i mortalitat. Un de les seves àrees és la de Malalties infeccioses, que està dirigida pel doctor Josep Maria Miró i, dins d'aquesta àrea, es troba l'àrea de VIH-sida dirigida des de fa 2 anys pel Dr. Josep Mallolas.

Els seus camps de recerca relacionats amb el VIH/sida són la immunoteràpia de la malaltia i el desenvolupament de mecanismes naturals i adquirits de defensa, inclòs el desenvolupament de vacunes terapèutiques i preventives i la comprovació de l'eficàcia i els mecanismes de resistència i tolerància dels nous antiretrovirals. També investiguen la immuno-patogènia, és a dir, la resposta al tractament d'algunes infeccions oportunistes, incloent-hi la tuberculosi, la pneumònia per Pneumocystis carinii (PCP) i la toxoplasmosi, i les complicacions que



Dr. Bonaventura Clotet. IRSICAIXA

no estan relacionades amb la sida i són conseqüència de l'envelliment i la replicació viral residual, la inflamació i la immunoactivació. En els darrers anys també ha estat molt important tota la recerca desenvolupada en la coinfecció pel VIH i virus hepatotrops com el virus de la hepatitis C, així com la patologia del canal anal amb la participació del virus del papiloma humà.

SIDA STUDI és una ONG creada l'any 1987 a Barcelona per Antoni Mirabet, un pioner de l'activisme per la igualtat i la prevenció del VIH que també va ser psicòleg del Casal Lambda. L'entitat treballa en l'àmbit de la promoció de la salut sexual des de l'educació, la formació, la informació i la sensibilització. La seva missió és treballar en la capacitat de les persones per promoure la salut sexual i la gestió dels riscos biològics relacionats, com el VIH/sida i altres ITS i els embarassos no planificats, en un marc de respecte als Drets Sexuals i Reproductius.

En el camp de la informació destaca pel seu Centre de Documentació i Recursos Pedagògics, l'únic especialitzat en VIH/sida de tot l'Estat espanyol amb més de 50.000 registres, i en el de l'educació per les seves intervencions educatives afectivosexuals a joves en instituts, per exemple. Pel que fa a la formació, pels seus cursos, assessoraments i sessions formatives dirigits a agents de salut i a educadors/es, ja que a través seu es pot educar i sensibilitzar els/les joves.

LA TASCA PSICOLÒGICA DEL CASAL LAMBDA a L'ÈPOCA DE LA SIDA

Per SÍLVIA MORELL

Un breu repàs històric sobre l'atenció psicològica duta a terme al Casal a les persones infectades per VIH.

L'atenció psicològica a les persones infectades pel virus VIH ha variat significativament al llarg dels anys. Ha canviat en funció de com la investigació ha anat avançant en el coneixement dels mecanismes d'acció del virus, en les proves diagnòstiques i en els tractaments. Al començament de la malaltia, l'atenció psicològica es feia a malalts que d'una manera imminent, a vegades en poques setmanes, morien. Amb el pas del temps, l'atenció psicològica es va començar a adreçar a persones que tenien mesos o pocs anys d'esperança de vida. Actualment la VIH es pot considerar una malaltia crònica que no comporta la mort, a no ser per comorbiditat amb altres malalties o per no seguir els tractaments indicats.

1. ELS PRIMERS ANYS. L'ESTUPEFACCIÓ, LA POR, EL REBUIG I LA VERGONYA

La SIDA («Síndrome d'Immunodeficiència Adquirida» tal com es va anomenar al principi) va aparèixer en un moment històric on les pràctiques sexuals homosexuals començaven a ser tractades com a no patològiques. Al 1973, l'APA (Associació Americana de Psiquiatria) just acabava de retirar l'etiqueta de

patològica a l'homosexualitat. Gairebé tots els moviments i conquestes per les llibertats sexuals que s'estaven produint als Estats Units d'Amèrica, en alguns països d'Europa i més tímidament a Espanya, es van veure frenats per aquesta malaltia que matava de forma fulminant. Al 1981 es va diagnosticar el primer cas de sida a Espanya, a l'hospital Vall d'Hebron.

No podia ser veritat que, en el moment que els gais eren considerats normals per la psicologia i psiquiatria i podien tenir relacions sexuals i estimar-se, aparegués aquesta malaltia! Costava de creure!

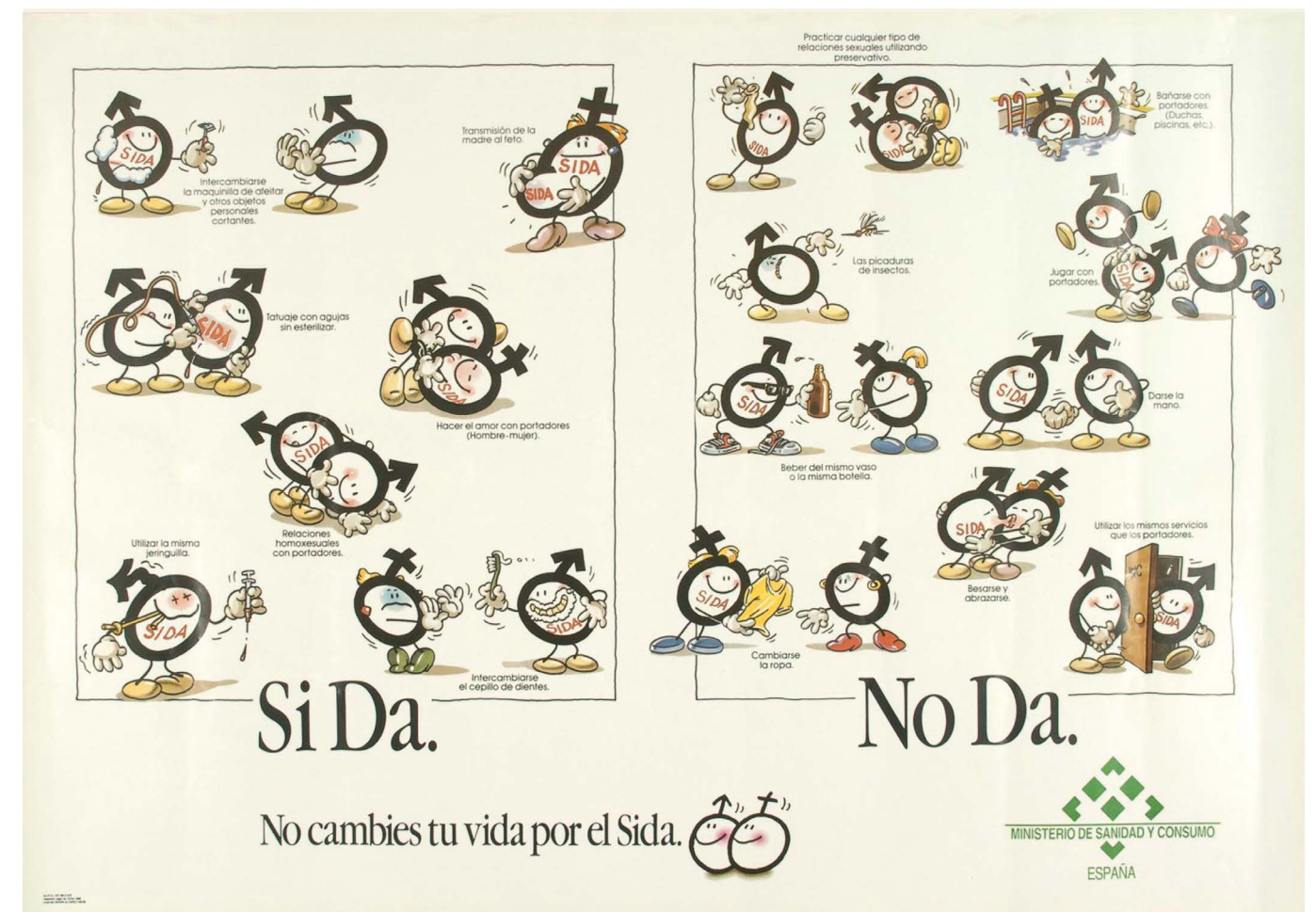
El desconeixement del virus de la sida per part dels professionals de la salut, i fins i tot la negació de la seva existència per part d'alguns d'ells, va fer que en els primers moments proliferessin les informacions contradictòries sobre el tema i sobre la forma d'infectar-se. La por de la societat en general era tan gran que no se sabia si bevent del mateix got d'una persona infectada es podia contagiar el virus. O si a algú que el picava un mosquit que havia picat abans una persona infectada el podria infectar. O si s'anava al bany i abans hi havia anat persona infectada es podria

transmetre. No estaven gens clars els mecanismes de transmissió.

Les persones infectades anaven morint irremediablement i els mitjans de comunicació continuaven fent titulars del tipus “la pesta rosa”, “el castigo divino” o “el càncer gai”. La malaltia es presentava com una maledicció i fins i tot se l'anomenava la «síndrome dels homosexuals» fins que es van començar diagnosticar casos de sida a persones hemofíliques.

En aquells primers anys, els centres de salut no disposaven de proves efectives per al diagnòstic. El Centre de Malalties de Transmissió Sexual de les Drassanes, centre de referència sobre el tema de les MTS, en aquests primers moments no sabia què fer ni com tractar la malaltia, i això va generar molta més alarma social i, en especial, angoixa al col·lectiu homosexual. Des del Servei d'Assessorament Psicològic del Casal Lambda, el que s'atenia més eren persones amb alts nivells d'angoixa i persones que alguns metges, els que negaven l'existència del virus, titllaven d'hipocondríques.

Al 1985 va morir l'actor de Hollywood Rock Hudson, després de fer pública la seva homosexua-



Campanya pel Dia Mundial de la Sida, 1987. MINISTERIO DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES E IGUALDAD

litat i admetre que patia de la sida. Va ser un cop molt fort per a la societat en general, ja que la sida i l'homosexualitat eren atribuïdes a gent marginal. Aquest fet va trencar l'estereotip de l'home homosexual que es tenia aleshores. La gent del cinema i altres artistes van començar a veure la sida com una malaltia i no com un càstig diví.

Quan una persona era diagnosticada de sida no se sabia què fer. L'únic remei era anar guarint les malalties oportunistes i preparant la persona per morir. Moltes vegades el personal sanitari es negava a atendre a les persones infectades, per por del contagi i molt sovint els malalts eren hospitalitzats en habitacions completament aïllades. La persona malalta s'havia d'enfrontar a revelar la seva homosexualitat primer al personal sanitari i a la família i amics. Molta gent va ser

abandonada i va morir sola, i molts es van suïcidar.

Des de l'Assessoria Psicològica del Casal Lambda es va fer una feina de contenció de la por que tenien els usuaris i es van registrar les històries terribles de desatenció i discriminació que vivien algunes persones. I com moltes vegades les famílies dels afectats es desentienien dels seus propis fills i molts morien completament sols. El fet de tenir el virus VIH era sinònim de fer pública l'homosexualitat i que, a més a més, el malalt era un viciós i en breu segurament moriria. La sida no es tractava com una malaltia qualsevol: era la malaltia que venia a «castigar els que es portaven malament».

Les persones afectades presentaven una claríssima simptomatologia ansiosa. La feina del psicòleg era fonamentalment escoltar i

contenir. Que se'n pogués parlar era molt, ja que la malaltia se solia portar en el secret més absolut. Els afectats tenien por (justificada) de perdre la feina, la parella, els amics, la família, de quedar en la més crua marginalitat. Algunes persones infectades decidien fins i tot de suïcidar-se, per tenir com a mínim un cert control de la situació. Moltes vegades des del Casal vam esdevenir en transmissors de la poca informació que es tenia del tema. Qualsevol petita informació que es donava a les persones que ens visitaven era un regal o una sortida davant d'una situació desesperada.

2. DE LA POR A LA RÀBIA I A LES CONDUCTES D'EVITACIÓ. FINALS DELS 1980

A les acaballes de la dècada de 1980 es comencen a posar en marxa les primeres proves diagnòstiques del virus. Els laboratoris i hospitals pri-

vats van fer un gran negoci, ja que la sanitat pública era lenta i estava col·lapsada per la demanda, a part que als centres privats els resultats s'obtenien en un dia o dos, mentre que als ambulatoris públics trigaven setmanes. En aquella època, sota el govern de Felipe González, es va engegar una campanya del Ministerio de Sanidad estatal amb el nom «SI Da, No Da» per explicar els mecanismes d'infecció, atès el gran desconeixement general sobre el tema i per rebaixar la por que va arribar a tenir la gent a conductes innòcues com ara donar la mà o fer petons a la galta.

Poc a poc es va anar descobrint com actuava el virus. Com que no es podia gairebé fer res en quant al tractament, es va posar molt d'èmfasi en treballar la prevenció. Reunions freqüents amb agents de salut, metges, treballadores sexuals, altres col·lectius i locals d'ambient de Barcelona van fer que al Casal Lambda ens centréssim en afavorir la utilització del preservatiu en les relacions sexuals.

Els diferents col·lectius insistíem en aquells moments en què no es criminalitzessin els grups de risc

(com els homosexuals i els heroïnòmans), i que es parlés de «pràctiques de risc», però van haver de passar anys fins que aquestes actituds se superessin definitiva-ment. Moltes persones homosexuals van decidir deixar de tenir relacions sexuals i evitar qualsevol contacte amb altres homes. Els homes gais s'aïllaven socialment. Moltes persones que havien sortit de l'armari hi van retornar i algunes van establir relacions i estils de vida hetero-normatius. Mentrestant, l'església catòlica criticava obertament la publicitat sobre l'ús del preservatiu, ja que ho considerava com una pràctica contrària a les seves creences.

La simptomatologia psicològica mes típica que es tractava en aquells moments era l'ansiosa i la depressiva relacionada amb la culpa, la vergonya de ser homosexual, la baixa autoestima i diferents alteracions de la vida sexo-afectiva. A nivell d'assistència associativa al Casal Lambda, es va produir una davallada, però el nombre de trucades telefòniques va augmentar i també el nombre de consultes al Servei Psicològic. El 1986 es

funda Stop Sida i de seguida tenen clar que cal treballar la prevenció oferint tallers de sexe-segur.

Paral·lelament es produeixen els primers medicaments: al 1987 l'Agència Americana del Medicament autoritza l'AZT (Zidovudina) com a primer medicament antiretroviral. El mateix any, la Generalitat de Catalunya va editar el primer tríptic adreçat a la població general que es deia «Infeccions pel Virus de la Immunodeficiència Humana i la SIDA». També edita un pòster de difusió sobre les vies efectives de transmissió.

El 1988 es va instaurar el primer Dia Mundial de la Sida, que des d'aleshores se celebra anualment cada primer de desembre. Posteriorment la Generalitat de Catalunya va editant més material com un document molt complet en format revista anomenat «Per un futur sense SIDA. No te'n desentenguis», del qual es van fer diverses reedicions. També es van editar uns targetons on s'explicava com havia de ser el consell assistit abans i després de les proves serològiques i el significat resultat positiu i negatiu. I, posteriorment, es va fer la primera campanya

adreçada a la població general amb l'eslògan «Ves contra la SIDA, no contra la Vida»

La simptomatologia psicològica mes típica que es tractava en aquells moments era l'ansiosa i la depressiva relacionada amb la culpa, la vergonya de ser homosexual, la baixa autoestima i diferents alteracions de la vida sexo-afectiva.

3. TERÀPIA I REFORÇAMENT DEL SISTEMA IMMUNITARI. ELS 90. ESPERANÇA DE FUTUR El 1991 un grup d'artistes va dissenyar el llaç vermell com a símbol de la lluita contra la sida i va començar a funcionar el «900 Rosa», primer telèfon que oferia informació sobre el VIH. Es comencen a publicar també estudis que les persones infectades amb millors hàbits de vida i no consumidors de drogues tenen més probabilitats de sobreviure. També que el ioga, la relaxació i tot el que reforça el sistema immunitari afavoreix la lluita contra el virus.

Des de l'Assessoria Psicològica del Casal Lambda ens vam centrar en treballar la prevenció i en millorar els hàbits de vida i així millorar també el sistema immunològic. El 1994 es va fundar «Gais Positius» que formava part de la Coordinadora i era una extensió millorada de «Gais per la Salut». Cap al 1995 aquestes entitats oferien la prova ràpida del VIH gratuïta i confidencial. Aquestes associacions van ser cabdals per rebaixar els nivells d'ansietat en les esperes dels resul-

tats a les analítiques realitzades per la sanitat pública. I també perquè evitaven explicar la vida sexual al metge de capçalera.

L'any 1996 apareix el TARGA, teràpia antiretroviral de gran activitat, que va produir una baixada de la mortalitat significativa. Els tractaments cada vegada eren més eficaços i anaven millorant la vida de les persones infectades. A partir d'aleshores, es dona molta més importància a la prevenció i es multipliquen els tallers sobre com utilitzar els preservatius i com ensenyar estratègies per reivindicar la seva utilització davant de parelles que no el volen fer servir. Des de l'Assessoria Psicològica treballaven la contenció de les esperes pel resultat del test de detecció del virus durant el període finestra (tres mesos posterior a la realització una prova).

L'any 1999, el Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya va editar un manual per a professionals, que va ser de gran utilitat en aquells moments. Aquest manual apareixia després d'anys durs on alguns professionals de la salut no havien tractat les persones infectades amb dignitat. El manual es deia *Counselling sobre l'HIV: Suport psicossocial i relació d'ajuda a la persona seropositiva*. Els primers capítols parlen d'escolta activa, empatia, confidencialitat, respecte i comprensió. Inclou un capítol dedicat a la mort, perquè en aquelles dates algunes persones seguien morint de la malaltia.

Amb el canvi de segle, poc a poc els pacients infectats comencen a visibilitzar-se i a reclamar drets i una millor assistència mèdica. El 2003 la Generalitat edita una nova Guia anomenada *Guia de Psicoteràpia en pacients HIV+*, però no va ser tan útil com el manual publicat el 1999.

4. ELS 2000. COMENÇA LA NORMALITZACIÓ El 2006 es va fundar «Checkpoint», centre comunitari de detecció del VIH i altres infeccions de transmissió sexual gestionat per l'ONG «Projecte dels Noms-Hispanosida» que oferia la prova ràpida. La prova del VIH la van començar a fer les farmàcies. Més endavant van sortir els kits amb els quals les proves se les pot fer un mateix. Des de l'any 2017 l'Agència de Salut Pública de Barcelona fa anuncis sobre la prova del VIH a les aplicacions de contactes gais.

L'aparició de la «Profilaxi Post-Exposició» (PPE) cap a finals dels anys 1990 va ser un altre esdeveniment importantíssim. Les persones que havien tingut una pràctica de risc podien anar a urgències d'un hospital i rebre un tractament profilàctic per tal de no desenvolupar el VIH! El tractament és un tractament fort, que s'ha de fer amb cura i no es pot utilitzar regularment. Com a complement de l'anterior, s'ha desenvolupat en els darrers anys la «Profilaxi Pre-Exposició». El Centre Checkpoint va obrir a finals del 2017 un servei on s'administra aquesta profilaxi, que protegeix durant un temps del risc d'infecció.

Per concloure, hem intentat fer un repàs de com des del Servei d'Assessorament Psicològic ens vàrem enfrontar a la pandèmia de la sida. Al llarg de tots aquests anys hem viscut situacions molt doloroses, però és veritat que hem sigut espectadors participants de com la sida s'ha anat convertint en una malaltia crònica i de com les persones infectades van passar de ser uns «apestats» a unes persones a qui se les tracta amb respecte i dignitat. La lluita de tots els col·lectius, les reunions inacabables, la recerca de complicitats amb el personal mèdic i tots els esforços fets per tothom han valgut molt i molt la pena.



Esq: Reunió a l'antiga seu del Casal Lambda del Passeig de Picasso. Dta: Antoni Mirabet, psicòleg del Casal Lambda a l'època i un pioner de l'activisme del VIH.

SIDA i CRISTIANISME: SERVEIS, CONDONOS, ACOMPANYAMENTS i ALLIBERAMENT *QUEER*

Per ENRIC VILÀ I LANA O

Biblista i coordinador del Grup Catòlic del Fòrum Europeu de Grups Cristians LGTB
Membre de l'Associació Cristiana LGBT de Catalunya (ACGIL)

Molts cristian@s davant el repte del VIH/SIDA hem tingut clars quatre objectius: actuar pragmàticament a través dels serveis de les entitats del Tercer Sector; defensar l'ús del preservatiu, en consciència, com una de les vies ètiques de prevenció eficaç de l'epidèmia; acompanyar espiritualment les persones afectades; aprofundir i compartir una teologia d'alliberament queer. Aquests objectius estan enllaçats pel vermell: el color d'afirmació de la vida i dels lligams de solidaritat. Us ofereixo aquí la meua experiència.

ACCIONS PRAGMÀTIQUES: SERVEIS D'ONG PER ALS AFECTATS PEL VIH/SIDA

Segons l'OMS, des que l'any 1981 es detectà el primer cas de sida en el món, vàries han estat les epidèmies. La primera és la de la *infecció* pel VIH. La segona és la de la *malaltia* SIDA. La tercera epidèmia és la del *rebuig social* envers les persones que viuen amb el VIH i la SIDA. Aquesta epidèmia ha estat i és tan o més greu i important que les dues anteriors. La por, la ignorància, la incomprensió, la intolerància, el menyspreu, la marginació i els prejudicis establerts han produït que les persones afectades s'hagin vist

excloses de la família, comunitats i també de les Esglésies.

Conscient d'aquest fet, diferents cristians com sor Genoveva Masisip, el germà Adrià Trescents i Mn. Antoni Mirabet, entre molts d'altres, van dedicar part de la seva vida a la causa de la sida. Antoni Mirabet, per a mi *l'Antoni*, en la seva doble condició de doctor en psicologia i mossèn, creà l'ONG Sida-Studi el 1987 a Barcelona, entitat que des de llavors treballa en l'àmbit de la promoció de la salut sexual des de l'educació, la formació, la informació i la sensibilització. Aquesta entitat capacita les persones per promoure la salut sexual i la gestió dels riscos biològics relacionats, com el VIH/sida i altres ITS i els embarassos no planificats, en un marc de respecte als Drets Sexuals i Reproductius.

La tenacitat del Dr. A. Mirabet en involucrar col·laboradors i comprometre tota mena de voluntaris des de Sida-Studi per treballar en xarxa va ser extraordinària des de l'inici. A més, la vocació i la projecció internacionals que l'entitat de seguida va obtenir, la van convertir en referent a Catalunya i Europa. Recordo de l'Antoni, quan jo vaig tenir l'honor de formar part del seu equip, molts contactes, reu-

nions esgotadores, innumbrables enviaments de documentació, piles de cartes i viatges de treball i col·laboració estreta amb entitats com la UNESCO i diverses de París, d'Amsterdam i Copenhaguen, entre d'altres, per estar al dia de tot el que succeïa i "importar" o "exportar" tot allò que fos útil i eficaç.

L'ÚS, EN CONSCIÈNCIA, DEL PRESERVATIVU: ELS GEGANTS ENCHANTATS "OLÍMPICS" Recordo entranyablement i especial el viatge i estada al Congrés de la Sida a Florència el juny del 1991 amb l'Antoni i diversos col·laboradors de Sida-Studi. Fèiem servir la maqueta dels "gegants encantats" com a recurs pedagògic, el qual transportàvem en cotxe com si d'un material "subversiu" es tractés, en travessar les diferents fronteres. L'eina responia a la necessitat de saber col·locar un preservatiu de manera eficaç. Els "gegants" són uns penis de mida "olímpica", de diversos colors, sobre els quals els usuaris aprenen l'art de la col·locació òptima del condó (per la proximitat als jocs olímpics de Barcelona 1992 els colors dels gegants evocaven els "aros olímpics", aleshores de moda). Recordo entranyablement les nostres anades i vingudes del

congrés al convent de monges florentí on ens allotjàvem aquells dies, traficant amb els nostres materials "subversius". Eren situacions "feli-nianes" en estat pur...

La postura de l'Església catòlica respecte a l'ús del preservatiu ha estat i és plena d'ombres i de llums. D'una banda la intransigència, des de l'inici, dels dirigents eclesíastics, guardians de la doctrina oficial de l'Església de prohibició de l'ús dels condons (actitud mitigada recentment arran de les darreres matisacions al respecte pel papa Francesc). Aquest fet ha contrastat des de sempre amb les accions pragmàtiques de capellans i monges a les ONG i comunitats de base, on els condons han estat repartits i escampats, a consciència, com una de les vies de prevenció eficaç del VIH i les malalties, sobretot a l'Àfrica. Ells i elles han estat el contrapunt, el rostre compromès dels qui han seguit la veu de la seva consciència per lluitar contra el VIH/SIDA.

Els prejudicis establerts han produït que les persones afectades s'hagin vist excloses de la família, comunitats i també de les Esglésies.

En paral·lel, el que ha transformat les consciències exemplarment ha estat el testimoniatge directe dels afectats, com el del nostre amic Joan Ferrer i Sisquella. Per a ell la malaltia de la sida va ser un trasbals però sobretot un impuls de vida. El llibre *Sida? Impuls de vida*, escrit el 1993 pel també amic Joan M. Bovet, en relata l'experiència d'en Joan Ferrer com a cristià, gai, afectat de sida i col·laborador de Sida-Studi fins la seva mort el 18 de setembre del 1992. En aquest



Els gegants encantats.

llibre en Joan Ferrer ofereix el seu testimoniatge i suposa el seu testament espiritual així com el testimoniatge dels molts amics que el vàrem acompanyar fins a morir. En Joan Ferrer va ser president honorari de l'Associació Cristiana de Lesbianes i Gais de Catalunya (ACGIL) i oblat benedictí de Montserrat, on havia estat acollit espiritualment durant anys.

ACOMPANYAMENT ESPIRITUAL ALS AFECTATS PEL VIH/SIDA Conscient de la importància de la dimensió espiritual dels afectats per l'VIH/SIDA, Mn. Mirabet va crear la Fundació Dimensió Sida el 7 de març de 1995. Els seus objectius van ser: estimular la dimensió interior, espiritual, de les persones que viuen amb el VIH/SIDA; fomentar la sensibilitat i l'actuació de les diverses esglésies i confessions religioses en l'acolliment de les persones afectades, l'acompanyament espiritual que demanen o necessiten els propis afectats, la solidaritat i convivència entre persones de distintes opcions de vida, la prevenció de la infecció amb una visió ampla i pluralista de possibilitats; recopilar i publicar material d'informació i emprendre altres activitats.

Recordo entranyablement les reunions del Patronat de la Fundació on l'Antoni em va cridar per a ser-ne membre. Recordo que el bisbe auxiliar de Barcelona, Joan Carrera, i el P. Cassià Just, abat emèrit de Montserrat, eren també membres del Patronat i teníem com a president d'honor el professor Luc Montagnier, descobridor del virus de la sida, de l'Institut Pasteur de París. La Fundació va publicar, entre d'altres, dues obres claus: el 1996, la traducció catalana i adaptació a casa nostra de la *Guia per a l'acompanyament pastoral de persones que viuen amb VIH/SIDA*, elaborada pel Consell Mundial d'Esglésies amb seu a Ginebra, i també es va publicar *L'Església de Catalunya i la Sida*, el 1997.

La fita de la Fundació més destacada i perdurable en el temps va ser l'organització any rere any de la Pregària Interreligiosa "Espiritualitat i Sida" a la Basílica Sta. Ma del Pi i també a la de Sta. Ma del Mar de Barcelona a favor dels malalts de sida. Des del 2000, l'Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós (AUDIR) va rellevar i absorbir les tasques de la Fundació Dimensió Sida. Audir és una entitat catalana no confessional (o, en tot cas, pluri-

confessional). Aglutina i mobilitza persones de distintes tradicions religioses que treballen en connexió amb les principals organitzacions internacionals de diàleg interreligiós, per afavorir el coneixement, el diàleg interreligiós i la cooperació entre les diferents confessions religioses presents a Catalunya, des de la perspectiva de la cultura del diàleg i de la pau.

L'ALLIBERAMENT I TEOLOGIA «QUEER»

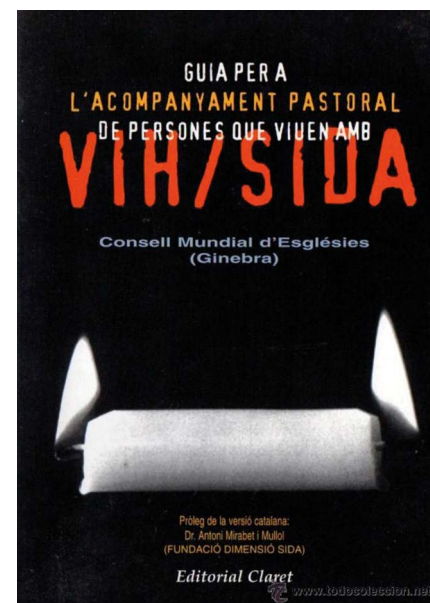
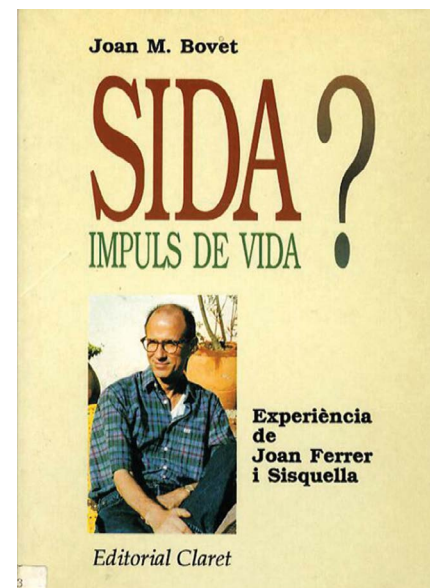
Amb la irrupció de la sida als anys 80 es dona pas a una efervescència del moviment i teologia d'alliberament "queer" (quan les persones s'empoderen i s'autodenominen "queer/rars" als ulls socials) a causa de tres crisis simultànies. En primer lloc el moviment queer amplia el seu radi d'acció a qüestions vinculades a la raça, l'ecologia i en endavant els grups marginats dels seropositius. La crisi de la sida va posar de manifest que la construcció social dels cossos, la seva repressió, l'exercici del poder, l'homofòbia, l'exclusió social, el colonialisme, la lluita de classes, el racisme, el sistema sexe/gènere, l'heterocentrisme, etc., són fenòmens que es comuniquen entre si, que es produeixen per mitjà d'un conjunt de tecnologies complexes, i que la reacció o la resistència a aquests poders exigeix així mateix estratègies articulades que tinguin en compte nombrosos criteris: raça, classe social, gènere, immigració i la malaltia,... criteris fonamentals de lluita que posen sobre la taula les persones "queer".

Tot això es va donar juntament amb una segona la crisi, la del Moviment Feminista heterocentrat, blanc i colonial. Es denuncia des dels EUA la segregació a la qual es veuen sotmeses determinats grups de dones com lesbianes, xicanes, negres i transsexuals. Hi manca visibilitat i representació d'aquestes minories

en els discursos feministes majoritaris. En tercer lloc emergeix una crisi del Moviment Gai integracionista i mercantilista: crisi de l'estratègia d'integració en la «normalitat» i en l'accés a privilegis heterocentrats i capitalistes (dret al matrimoni). La mercantilització de la cultura gai ha desembocat en una progressiva homogeneïtzació conservadora dels discursos i pràctiques, demonitzant o invisibilitzant altres subcultures marginals o minoritàries. Aquestes tres crisis experimentades al llarg dels darrers anys ens han ajudat a elaborar i compartir una teologia d'alliberament LGBTQ molt més profunda, exigent i compromesa.

CONCLUSIÓ: LLAÇOS VERMELLS D'AFIRMACIÓ DE VIDA I SOLIDARITAT

La bandera LGBT o de l'Arc de Sant Martí ha estat utilitzada com a símbol de l'orgull LGBT des que va ser creada el 1978 per l'artista Gilbert Baker. S'enlairà per primera vegada en el Festival de l'Orgull de San Francisco, el 25 de juny de 1978 i és utilitzada mundialment en les marxes del Dia de l'Orgull. Consistia en un primer moment de vuit colors que simbolitzen la diversitat en la comunitat LGBTQ, colors amb els seus respectius significats: rosa (sexualitat), vermell (vida), taronja (salut), groc (llum del sol), verd (natura), turquesa (art), blau (harmonia), violeta (esperit). Actualment són sis les franges de colors doncs han desaparegut el rosa i el turquesa inicials a fi de simplificar. Inicialment la sida va ser anomenada despectivament el càncer "rosa" per menystenir els gais i per extensió el col·lectiu LGBT. El violeta de l'espiritualitat hi ha estat sempre present. Però ha estat el vermell el color que finalment s'ha imposat. Doncs són de vermell els nostres llaços a favor i d'afirmació de la vida i els enllaços i lligams de solidaritat que hem cultivat any rere any.



DOCUMENTACIÓ

- BOVET, Joan Ma, Sida? Impuls de vida. Experiència de Joan Ferrer i Sisquella, Barcelona: Claret 1993.
- FUNDACIÓ DIMENSIÓ SIDA, Guia per a l'acompanyament pastoral de persones que viuen amb VIH/SIDA. Consell Mundial d'Esglésies (Ginebra), Barcelona: Claret 1996.
- FUNDACIÓ DIMENSIÓ SIDA, L'Església de Catalunya i la Sida, Barcelona: Claret 1997.
- www.acgil.org
- www.audir.org
- www.sidaestudi.org



FIRE!!

23a Mostra Internacional
de Cinema Gai i Lesbià

Del 7 al 17 de juny de 2018
Institut Francès. Barcelona
www.mostrafire.com

 **casal lambda**

és la
teva
vida



Índex

POP!

**PLAYLIST: QUAN EL RITME I LES
CANÇONS NO DONEN L'ESQUENA AL VIH**

PÀG. 36

**EL VIH/SIDA A LA PANTALLA
(CINE I PANDÈMIA)**

PÀG. 38

**GUILLE & SARA
DIÀLEGS AL LAMBDA II**

PÀG. 42

EL VIH/SIDA A LA LITERATURA

PÀG. 44

JUNY/FIRE!!

PÀG. 52

Obituari PÀG. 51

Breus PÀG. 54

MACCO POMELLA / THE KETH HARING FOUNDATION

Organitza:

 **casal lambda**

Amb el suport de:



Col·labora:



Mitjans de comunicació:



PLAYLIST: QUAN EL RITME I LES CANÇONS no DONEN L'ESQUENA AL VIH

Per CARLOS SANANDRÉS

La música pop és un reflex del seu públic, d'aquí el seu nom 'popular'. Com si es tractés d'una càmera fotogràfica, les lletres de les cançons han anat retratant els moments en les quals han estat escrites, i així ho han fet des de la descoberta de la SIDA.

Són molts els artistes que han dedicat part de la seva obra a la malaltia. En un número com aquest no podia faltar una breu llista de reproducció amb alguns dels temes que han posat veu a tots aquells que viuen, conviuen, han viscut o conviuran amb el VIH.

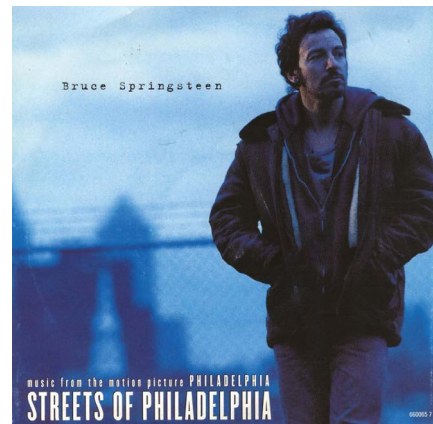


EL FALLO POSITIVO (1991) MECANO
El grup pop més conegut a Espanya durant els 80 i els primers 90 obria el seu disc "Aidalai" amb aquesta cançó dedicada als tabús entorn la malaltia. Composta per Nacho Cano, el tema inclou versos genials que demostren que, tot i que fa 30 anys que es va compondre, la realitat ha canviat ben poc i encara segueix

xen vigents versos com aquests: "La ignorancia de los demás, vestida de puritana y de santa moral, hablaba de divino castigo y la vergüenza al que dirán".

THE LAST SONG (1992) ELTON JOHN
La cançó va ser el segon single del disc 'The One'. Composta pel mateix Elton John, els beneficis de 'The Last Song' es van destinar a la Elton John AIDS Foundation. El tema està escrit pel compositor i cantant Bernie Taupin, qui va compondre la lletra poc després de la mort del Freddie Mercury. La cançó tracta de la relació entre un fill que es retroba amb el seu pare i a qui li demana amor i comprensió davant la malaltia.

STREETS OF PHILADELPHIA (1994) BRUCE SPRINGSTEEN
La guanyadora de l'Oscar a la millor cançó original del 1994 no podia faltar en aquesta llista. El tema, que es va sortir el 2 de febrer del mateix any, formava part de la banda sonora de la pel·lícula 'Philadelphia'. La cançó, composta i escrita pel propi Bruce Springste-



en, va vendre més de 8 milions de còpies i es va fer amb 4 Grammys. Durant el tema, el Boss ens convida a recórrer els carrers de la ciutat americana alhora que recorrem l'interior d'una persona que reflexiona sobre les seves pors i anhels. Philadelphia (1994) – Neil Young
El tema també es va incloure a la banda sonora de la pel·lícula que du el mateix nom. La cançó de Young va estar nominada aquell mateix any a l'Oscar, però va ser Bruce Springsteen qui es va alçar amb el triomf. El propi autor va interpretar el tema durant la cerimònia del 1994. Segons les cròniques de l'època, quan el director del film, Jonathan Demme, va escol-

tar la cançó per primera vegada, va haver de parar el cotxe degut a l'emoció. La peça tanca la banda sonora d'una de les pel·lícules de culte dels 90.

HALLOWEEN PARADE (1989) LOU REED
Segons les pròpies paraules de Reed: "La cançó és un tribut a totes aquelles persones que van morir durant la crisi de la SIDA". Durant els primers anys de la malaltia, la mortalitat era molt elevada i el rock i els clàssics no li van voler donar l'esquena a aquesta realitat que no feia diferència entre classes socials ni estils. Avui en dia, la cançó -que forma part del disc 'New York' - s'ha convertit en tot un himne que detalla una jornada de Halloween, on hi estan presents icones com la Greta Garbo, Alfred Hitchcock, un viatge per un món oníric ple de dobles significats.

DREAMING OF THE QUEEN (1993) PET SHOP BOYS
El duo britànic va ser un dels primers en tractar el VIH a les seves composicions, així que no podien faltar en aquesta llista. En aquest tema, el grup reproduceix una hipotètica conversa entre la Reina Mare d'Anglaterra i Lady Di, on les dues parlen d'amor. Lady Diana li comenta que ja no hi ha amor perquè tots els amants han mort. Un comentari al qual la Reina no fa cas i continua com si no hagués escoltat res. Tota una declaració d'intencions que es pot trobar al disc 'Very'!

EL GRAN VARÓN (1989) WILLIE COLON
La comunitat llatina tampoc podia donar l'esquena al tema i, per aquest motiu, el cantant i compositor Willie Colon va tractar parcialment la qüestió a la salsa 'El Gran Varón'. L'artista i activista polític, nascut al Bronx, descriu en el seu tema la vida de Simón, un noi que és rebutjat pel seu pare per ser

transsexual i que mor de SIDA amb 30 anys. El pare lamenta profundament la pèrdua però ja és massa tard. La cançó es va incloure a "Altos Secretos (Top Secrets)", dura més de 6 minuts i va inspirar una pel·lícula mexicana del mateix nom.

CUANDO PIENSO EN LOS VIEJOS AMIGOS (1998) LOQUILLO
La cançó inaugura el disc 'Con elegancia' que posa música a diferents poemes. En aquest cas, Loquillo agafa la peça del Premi Nacional de Poesia 2015, Luis Alberto de Cuenca, per mirar enrere i retre homenatge a aquelles persones estimades que han marxat. La cançó, nua i directa, conté frases com "Cuando pienso en los viejos amigos/ que se fueron al país de la muerte, sin billete de vuelta, /sólo porque buscaron el placer en los cuerpos".

ON EVERY CORNER (1991) ANI DIFRANCO
La rockera nord-americana posa sobre la taula un tema que sovint implica doble discriminació. A "On every Corner", Ani diFranco parla sobre la malaltia en aquells cercles més pobres. La cançó pot pecar una mica de tremendista però cal pensar en el context americà. De fet, el tema, que els crítics musicals defineixen com a neofolk, forma part del disc "No so soft".

SHE THINKS HIS NAME WAS JOHN (1994) REBA MCENTIRE
El tema country va ser el segon single de l'àlbum 'Read my mind', i tot i el conservadorisme que envolta aquest estil, va aconseguir alçar-se a les llistes d'èxit. La cançó mostra una realitat poc representada pels mitjans, la mort d'una dona degut a complicacions derivades de la malaltia. Sandy Knox, una de les compositoras del tema, va escriure la lletra de la cançó poc després de perdre la seva germana. Cal dir



Pet Shop Boys. ERIC WATSON

que la cançó té un toc moralista on es culpabilitza en certa manera a la protagonista. No tot podia ser perfecte!

CÓMIÉNDOTE A BESOS (2013) ROZALÉN
La cantant inclou aquest tema en el seu disc "Con derecho a...". Una història d'amor on l'altra persona triga un cert temps en compartir amb la protagonista el seu estat serològic i al qual la cantautora respon: "que no es tu signo positivo el que invierte en conflictivo, las cosas del querer". Destaca el videoclip, on la cantant interpreta parcialment el tema en llengua de signes, i la declaració d'amor més potent dels últims anys en el pop espanyol: "Te digo que te quiero con tu suerte, con tu mierda, con pasado, con presente, con o sin enfermedad".

Fins aquí, la nostra modesta selecció. Cal dir que no hi són totes les que estan, ni estan totes les que hi són. La llista seria interminable. Hem intentat fer una breu representació de diverses temàtiques relacionades amb el VIH i com les han representat els diferents estils. Ara us toca a vosaltres buscar-les i deixar que la música completi aquesta lectura.

EL VIH/SIDA A LA PANTALLA (CINE I PANDÈMIA)

Per RODOLFO VARGAS

El cinema (tant si es tracta de pel·lícula com telesèrie, documental, docudrama o curtmetratge) té l'avantatge de la immediatesa. En cosa de dues hores, l'espectador es troba davant d'una història o plantejament complet que se li ofereix sobre una pantalla.

A diferència de la lectura, que requereix temps, concentració, aïllament, el cinema no suposa un lapse llarg, serveix de distracció i es pot compartir i comentar en companyia. Per això no és estrany que les produccions per a cinema i televisió sobre VIH/sida hagin contribuït poderosament a que molta gent més aficionada al cinema hagi abandonat prejudicis sobre la pandèmia, hagi empatitzat amb els afectats i s'hagi conscienciat sobre la importància de lluitar per la vida; també al fet que molts gais, lesbianes, bisexuals, transsexuals, etc., s'hagin atrevit a sortir de l'armari amb doble fons que és l'ésser sexualment divers de la majoria i seropositiu. Per a molts de nosaltres hi ha pel·lícules emblemàtiques, que ens van ajudar a comprendre el que va significar la pandèmia. Segurament més d'un hi trobarà la seva o les seves en la llista que segueix i que recull les principals produccions filmiques al llarg dels gairebé vuit lustres d'història de la sida.

ELS VUITANTA

An Early Frost (Diagnóstico fatal: SIDA). USA, 1985. Dir.: John Erman
Parting Glances (Miradas en la

despedida). USA, 1986. Dir.: Bill Sherwood.
Ein Virus kennt keine Moral (A Virus Knows No Morals). Alemanya, 1986. Dir.: Rosa von Praunheim.
Casos de alarma 1 (Sida). Mèxic, 1986. Dir.: Benjamín Escamilla Espinosa.
Intimate Contact. UK, 1987. Dir.: Waris Hussein.
The Little Victims. USA, 1989. Dir.: Peter Levin.
Tongues Untied. USA, 1989. Dir.: Marlon Riggs.
Longtime Companion (Compañeros inseparables). USA, 1989. Dir.: Norman René.
In una notte di chiaro di luna. Itàlia, 1989. Dir.: Lina Wertmüller.
Rock Hudson (Rock Hudson). USA, 1990. Dir.: John Nicolella.

ELS NORANTA

Les nuits fauves (Las noches salvajes). França, 1992. Dir.: Cyril Collard. Basada en la seva novel·la homònima (1989).
Peter's Friends (Los amigos de Peter). UK, 1992. Dir.: Kenneth Branagh.
The Living End (Vivir hasta el fin). USA, 1992. Dir.: Gregg Araki.

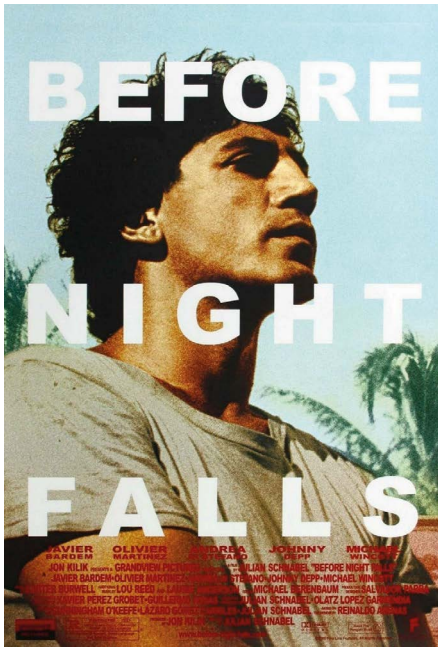
La pudeur ou l'impudeur. França, 1992. Dir.: Hervé Guibert.
Zero Patience. Canadà, 1993. Musical. Dir.: John Greyson.
Blue. UK, 1993. Dir.: Derek Jarman.
And the Band Played On (En el filo de la duda). USA, 1993. Dir.: Roger Spottiswood. Basada en el llibre *And the Band Played On: Politics, People, and the AIDS Epidemic* (1987) de Randy Shilts.
Philadelphia (Philadelphia). USA, 1993. Dir.: Jonathan Demme.
The Last Supper. USA, 1994. Dir.: Cinthya Roberts.
Killing Zoe (Killing Zoe). USA, 1994. Dir.: Roger Avary.
The Cure (A España: Que nada nos separe; a Hispanoamèrica: El poder de la amistad). USA, 1995. Dir.: Peter Horton.
Jeffrey (Jeffrey). USA, 1995. Dir.: Christopher Ashley.
Kids (Kids: vidas perdidas). USA, 1995. Dir.: Larry Clark.
Boys On the Side (Sólo ellas, los chicos a un lado). USA, 1995. Dir.: Herbert Ross.
Fotos del alma. Argentina, 1995. Dir.: Diego Musiak.
It's my party (Fiesta de despedida). USA, 1996. Dir.: Randal Kleiser.
Letters from Home. Canadà, 1996. Curtmetratge. Dir.: Mike Holboom.

In the Gloaming (Al caer la noche). USA, 1997. Dir.: Christopher Reeve.
Green Plaid Shirt (Juntos hasta el final). USA, 1997. Dir.: Richard Natale.
Love! Valour! Compassion! USA, 1997. Dir.: Joe Mantello.
L'Homme que j'aime. França, 1997. Dir.: Stéphane Giusti.
Le Traité du hasard. França, 1998. Dir.: Patrick Mimouni.
Relax, It's Just Sex (Tú tranquilo... ¡es sólo sexo!). USA, 1998). Dir.: P.J. Castellanetta.
Todo sobre mi madre. Espanya, 1999. Dir.: Pedro Almodóvar.
Drôle de Félix. França, 2000. Dir.: Olivier Ducastel, Jacques Martineau.
Kattu Vannu Vilichappol (When the Breeze comes calling). Índia, 2000. Dir.: Sasi Paravoor.

Hi ha pel·lícules emblemàtiques, que ens van ajudar a comprendre el que va significar la pandèmia.

ELS DOS MIL (CANVI DE SEGLE I DE MIL-LENNI)

Before Night Falls (Antes que anochezca). USA, 2001. Dir.: Julian Schnabel. Basada en el llibre *Antes que anochezca* de Reinaldo Arenas (1992).
Giorni (Days). Itàlia, 2001. Dir.: Laura Muscardin.
The Hours (Las Horas). USA, 2002. Dir.: Stephen Daldry.
The Trip. USA, 2002. Dir.: Miles Swain.
Leaving Metropolis. Canadà, 2002. Dir.: Brad Fraser.
Tout contre Léo (Siempre juntos, Todos contra Leo). França, 2002. Dir.: Christophe Honoré. Basada en el seu llibre homònim (1996).
Angels in America (Ángeles en América). USA, 2003. Dir.: Mike Nichols.
Cachorro. Espanya, 2004.



De dalt a baixa, esq. a dta.: *Philadelphia*, *Before Nights Falls*, *The Cure*.

Dir.: Manuel Albadalejo.
Yesterday (Yesterday). Sudàfrica, 2004. Dir.: Darrell James Roodt
Un año sin amor. Argentina, 2004. Dir.: Anahí Berneri.
A Home at the End of the World (Una casa en el fin del mundo). USA, 2004. Dir.: Michael Meyer.
My Brother... Nikhil (Mi hermano Nikhil). Índia, 2005. Dir.: Onir (Anirban Dhar).
Rent (Rent). USA, 2005. Dir.: Chris Columbus. Basada en la comèdia musical homònima de Jonathan Larson (1994).
You are my Sunshine. Corea del Sud, 2005. Dir.: Park Jin-pio.
3 Needles. Canadà, 2005.

Dir.: Thom Fitzgerald.
Un año sin amor. Argentina, 2005. Dir.: Anahí Berneri.
ANSS: Une lutte ordinaire. Bèlgica, 2006. Dir.: Samuel Tilman.
Life Support. USA, 2007. Dir.: Nelson George.
Les témoins (Los testigos). França, 2007. Dir.: André Téchiné.
Pheuan... Guu rak meung waa (Bangkok Love Story). Tailàndia, 2007. Dir.: Poj Amon.
Virus. Índia, 2007. Dir.: Shankar Panicker.
El orfanato. Espanya, 2007. Dir.: Juan Antonio Bayona.
It's in the Water. USA, 2007. Dir.: Kelli Herd.



De dalt a baixa, esq. a dta.: *Life, Above All*, *120 battements par minute*, *Holding the Man*.

Alto riesgo. Espanya, 2007. Curtmetratge. Dir.: Nahuel Losada.
Pedro. USA, 2008. Dir.: Nick Oceano.
Trilogia das Novas Famílias. Moçambic, 2008. Dir.: Isabel Noronha.
Precious (Precious). USA, 2009. Dir.: Lee Daniels.
I Love You Phillip Morris (Phillip Morris, ¡te quiero!). USA, 2009. Dir.: Glenn Ficarra John Requa.
Revelaciones. Argentina, 2009. Jorge Nisco.
Rock Hudson. Dark And Handsome Stranger (Rock Hudson: el galán desconocido).

Alemania, 2010. Dir.: Andrew Davies, André Schäfer.
Life, Above All. Sudàfrica, 2010. Dir.: Oliver Schmitz.

ELS ANYS DEU DEL SEGLE XXI

How to Survive a Plague (Cómo sobrevivir a una epidemia). USA, 2012. Dir.: David France.
Torka aldrig tårar utan handskar (Don't Ever Wipe Tears Without Gloves). Suècia, 2012. Dir.: Simon Kaijser.
Ich liebe dich. Ich kann das nicht... (Te quiero, pero no puedo). Alemanya, 2012. Curtmetratge. Dir.: Fabian Witala.

Giros. Venezuela, 2013. Curtmetratge. Dir.: Ernesto Caro.
Philomena (Philomena). UK, 2013. Dir.: Stephen Frears.
Dallas Buyers Club (En Hispanoamérica: El club de los desahuciados). USA, 2013. Dir.: Jean-Marc Vallée.
More than Friendship. Alemanya, 2013. Dir.: Timmy Ehegötz.
Test (San Francisco, 1985). USA, 2013. Dir.: Chris Mason Johnson.
Behind the Candelabra (Detrás del candelabro). USA, 2013. Dir.: Steven Soderbergh.
Knowing (Conocimiento). USA, 2013. Curtmetratge. Dir.: Nino Mancuso.
Bare. USA, 2013. Curtmetratge. Dir.: Sean Devaney.
E Agora? Lembra-me. Portugal, 2013. Dir.: Joaquim Pinto.
Mita Tova (The Farewell Party, Fiesta de despedida). Israel, 2014. Dir.: Tal Granit, Sharon Maymon.
The Normal Heart (Un corazón normal). USA, 2014. Dir.: Ryan Murphy. Basada en el llibre homònim de Larry Kramer (1985).
El acompañante. Cuba, 2015. Dir.: Pavel Giroud.
Holding the Man (Amando en tiempos de silencio). Austràlia, 2015. Dir.: Neel Armfield.
Remembering the Man. Austràlia, 2015. Dir.: Nickolas Bird i Eleanor Sharpe.
Pushing Dead (Pushing Dead). USA, 2016. Dir.: Tom E. Brown.
El premio mayor. Xile, 2016. Curtmetratge. Dir.: Álex Morales Consecuencias. Costa Rica, 2017. Dir.: Adrián Blanco.
120 battements par minute (120 pulsaciones por minuto). França, 2017. Dir.: Robin Campillo.
Estiu 1993 (Verano 1993). Espanya, 2017. Dir.: Carla Simón.
La peli que vamos a ver. Espanya, 2018. Curtmetratge. Dir.: Roberto Pérez Toledo.

“EM DIC KARL SCHMID I SOC UN HOME VIH POSITIU!”

Per ABEL LACRUZ

El reporter d'ABC News explica a Instagram que és VIH+ i fa evident que calen referents positius als mitjans de comunicació.

Karl Schmid treballa des de fa anys com a periodista a ABC News a Los Angeles i el seu cas ha postat de manifest que el col·lectiu LGTB+ encara té dificultats per a trobar referents positius als mitjans de comunicació. Encara més inaudit és topiar-se amb famosos/es o professionals d'èxit que expliquin que són VIH positius. ¿Com és que en pocs dies en Karl Schmid s'ha convertit en una de les persones més buscades i seguides d'Instagram? Perquè és la plataforma des de la qual el periodista ha fet públic que des de fa deu anys és seropositiu.

“Si tu també ets algú que s'ha sentit insegur a causa d'aquestes tres lletres deixa'm dir-te que tu ets una persona i que ets important.”

Al peu d'una fotografia en què vesteix una samarreta de “The AIDS memorial”, el reporter hi escriu «Hola. Soc un home de 37 anys VIH+ que ha estat positiu durant quasi deu anys. Treballo a la televisió. Davant de la càmera, per bé o per mal, és considerat “tabú” per a la gent “com jo” ser “com jo soc”. Durant deu anys he lluitat amb el dubte de “ho dic o no?” Durant deu anys l'estigma i els professionals

d'aquesta indústria m'han dit “No ho diguis, si ho fas et destruirà”. Però vet aquí la veritat. Jo soc jo. I soc com tu. Tinc un gran cor i vull ser estimat i acceptat. [...] Estima'm o bé odia'm, depèn de tu. [...] Els teus sentiments, pensaments o emocions compten. I no deixis que ningú et digui el contrari.

Em dic Karl Schmid, i soc un home VIH positiu!».

La publicació de Schmid ha tingut un impacte tan gran que ni ell mateix s'ho imaginava. És per això que, pocs dies més tard, el canal al qual treballa, ABC, li ha encarregat un reportatge sobre la seva experiència i allà afirma «Per què he decidit explicar-ho ara? I per què no? Vivim en una època en què ser VIH+ no hauria de ser notícia, però ho és. He rebut tant de suport des que vaig fer públic que sóc positiu, d'amics, de coneguts i de desconeguts d'arreu del món... I el fet que això hagi tingut tant de ressò significa que necessitem parlar-ne. És una llàstima que al 2018, un home de 37 anys parlant d'un virus que no és pitjor que tenir



Karl Schmid. INSTAGRAM

diabetis, perquè és una malaltia crònica, s'hagi convertit en una notícia amb tant d'eco». En Karl afegeix: «Pots estar sa, pots tenir èxit, tenir uns amics fantàstics i ser feliç». Precisament per l'allau de missatges encoratjadors que Schmid ha rebut, en una publicació posterior a Instagram ha recordat que encara queden molts prejudicis per vèncer: «És hora de lluitar contra l'estigma i acabar amb ell i el VIH-Sida. Indetectable = Intransmissible».

QR a la notícia de Karl Schmid a ABC News



Guille & Sara

DIÀLEGS AL LAMBDA II

VUIT MIL SET-CENTES SEIXANTA HORES PERDUDES

Per ALBERT ROIG

(La Sara espera. Es troba al Casal Lambda mirant una exposició fotogràfica, abans d'una activitat. Es queda mirant fixament una de les fotos. Arriba en Guille corrents, fa tard.)

Sara: Ja era hora, Guille! Porto des de les 4:48h esperant! Estic cansada d'esperar... sempre.

Guille: Perdona, tia, m'he entretingut... t'he portat això... (li dona un llibre)

Sara: “La Nit Just Abans Dels Boscos”...em sona, l'autor és... (El Guille no fa gaire cas. No treu els ulls del telèfon) Guille? Ei, tu!

Guille: Un moment, que m'han fet... (La Sara el talla)

Sara: Pots deixar el maleït Tinder, un moment? (El Guille no diu res) O l'Instagram, m'és igual! Que et voldràs fer una foto per a ensenyar als seguidors, què fas? Si no saps ni si els hi interessa! (Guille segueix sense fer cas. Sara li pren el mòbil)

Guille: Eh! Però...tia, que és el meu...tia, va...

Sara: (Se'n burla) #cultureta? #Lgbti? Espera, que només et falta: #gay #guapo o #artisthenewsexy hahaha Te'n dono un millor: #Vuitmilsetcentesseixantahores-perduades

Guille: (Li pren el mòbil) Bufff, és massa llarg! I a més, no és d'una cançó?

Sara: Sí...“Hores d'amor” de ‘RENT’. Un musical americà que explica la història d'uns joves artistes,

com nosaltres, pobres, com nosaltres, i de Nova York...

Guille: Sí...iguals a nosaltres! L'he vist, sí. (Torna a mirar el mòbil)

Sara: És clar que també podrien ser els minuts i hores que passes enganxat a la pantalleta del telèfon sense fer-me cas...

Guille: Vale, ja paro... de què va l'expo?

Sara: Llegeix-te el tríptic, o haver arribat abans... (Pausa. Guille se la mira, fa cara de pena. Sara s'ho repensa). Va de com l'art, en sí, és un mirall de la realitat que ens envolta. Aquí podràs veure fotos de situacions reals i d'altres que són recreacions fetes amb voluntaris, models i actors interpretant una situació quotidiana.

Guille: Ja... Jo, molts cops miro una pel·li o una sèrie i m'hi sento identificat, saps? Ara n'estic veient una d'un noi que...

Sara: (El talla. Cridant) No parlo de sèries! (S'adona que ha cridat massa. Baixa el volum). Que no dic que no siguin art, eh?! Em refereixo a les fotos, nen! A l'art que ens ensenya a mirar la realitat. El teatre, per exemple. No creus que s'haurien de fer més obres que ens parlin del que vivim, que convidin la gent a pensar?

Guille: Home, a mi m'agrada que m'entretinguin...

Sara: I no dic que no! Però és que falta més teatre que parli del

que ens passa. Ara, només veig teatre (i sèries) que parlen de les xarxes socials, de la vida de postureig que portem.

Guille: Eh! Però hi ha bon teatre contemporani...Ah! I també n'hi ha d'escrit i dirigit per dones.

Sara: Sí...Ara: quants premis donen a dramaturgues, actrius, directores, etc? Eh? Se'ls reconeix la seva feina? Quantes obres veus fetes per dones? On som? (Guille encongeix les espatlles) Ho veus...? Amb personatges LGTB+ ens hem anat posant al dia dins el teatre, tot i així queda molt per fer.

Guille: És que, Sara, el món va molt ràpid, tia.

Sara: Al món passen moltes més coses! Coses que potser mai et tocarà viure, i d'altres que li poden tocar al veí, o potser a un familiar. Coses que ens agraden i situacions que no tant...perquè no les acabem d'entendre; per la por que ens fa acceptar-les, fer-les reals, o trencar el tabú.

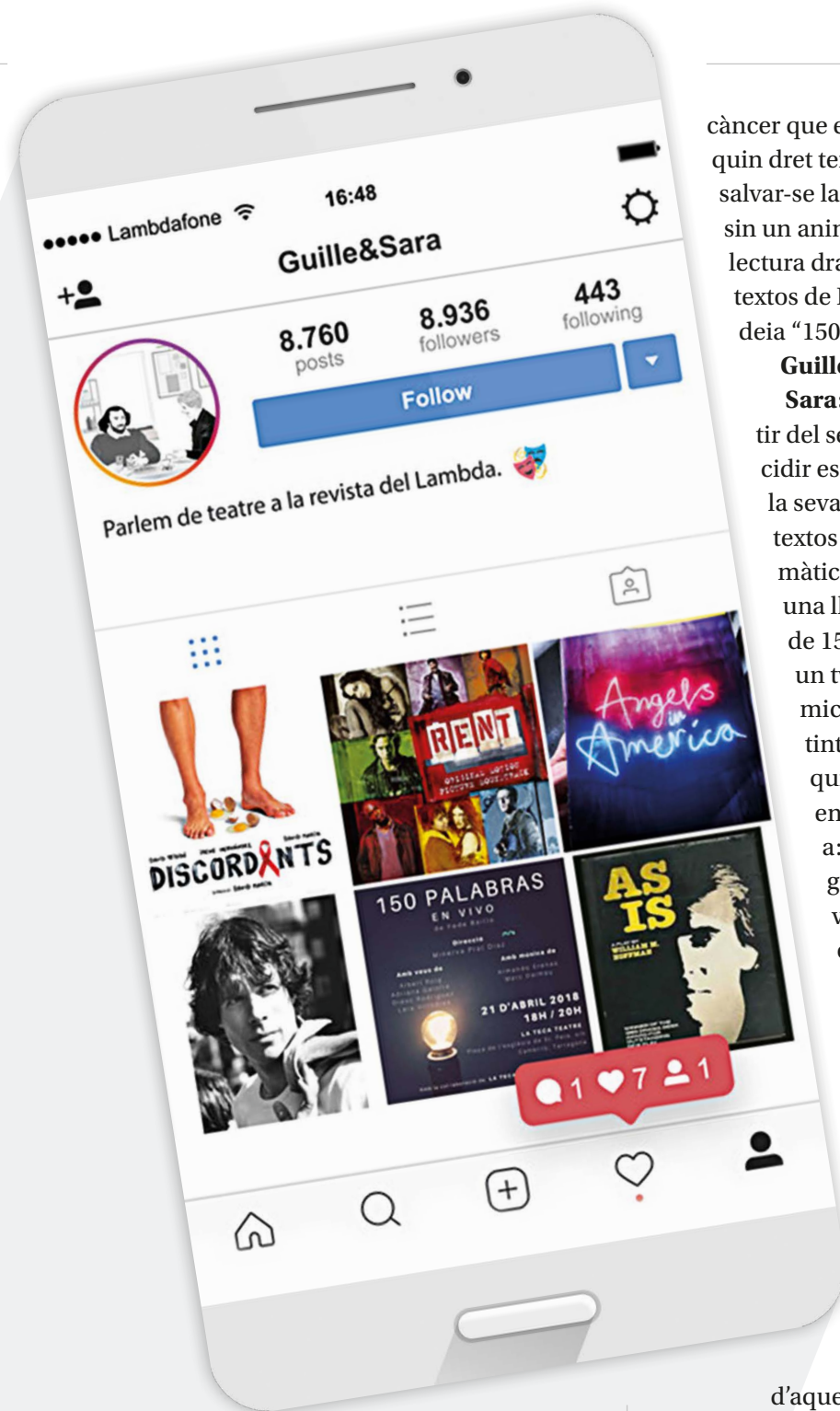
Guille: Aquestes “coses”, molts cops, són les que no volem confrontar.

Sara: Però, de cop, ets al teatre veient una obra que no saps de què va...fins que diuen la paraula ‘sida’. El teu cap comença a pensar. Revises el tríptic. L'obra es titula “Discordants”, de Retorcía. Una parella heterosexual. La noia té VIH, el noi no. Però l'obra et fa riure i no ho entens...

Guille: Ens costa riure del que ens fa respecte, del que desconeixem i no controlem, com les malalties. No en sabem...Però tens raó: s'ha de parlar de malalties, trencar tabús i estigmes. Hi són i no podem obviar-les.

Sara: Saps? El teatre és un lloc màgic. Es pot parlar de tot.

Guille: Clar! I, en el teatre, podem visibilitzar molts temes, i ens hauria de transformar. No només criticant o parlant política,



sinó també parlant de temes més delicats i propers.

Sara: El que et dic: pensar! Però no volen que pensem...

Guille: O no volem pensar...no ho sé.

Sara: (Es para davant una foto) Mira aquesta foto.

Guille: Un ratolí.

Sara: Em recorda un text d'una obra que vaig veure fa un temps. Parlava d'un ratolí...bé, no. Realment, parlava d'un home amb

càncer que es preguntava quin dret tenia ell a que, per salvar-se la vida, maltractessin un animaló. Era d'una lectura dramatitzada de textos de Fede Baillo. Es deia “150 palabras en vivo”.

Guille: Ni idea...

Sara: Un home, a partir del seu càncer, va decidir escriure i compartir la seva vivència. Creant textos reals, ficticis, dramàtics i d'humor amb una llargada màxima de 150 paraules. Com un tweet. Bé, una mica més. I compartint-los via mail, amb qui s'hagi subscrit enviant via mail a: fede150plbrs@gmail.com. D'aquí va nàixer l'obra, on dos músics i quatre actors posaven veu i música als seus relats. Va ser molt emotiu. La gent va ser molt agraïda però no hi havia gaire públic... costa anar a veure espectacles d'aquestes temàtiques.

Guille: Però no ho entenc...Hi ha pel·lis, llibres, sèries, etc, que en parlen.

Sara: Sí, però ho pots veure i llegir a casa teva...És més còmode.

Guille: Ja, al teatre hi has d'anar. I nosaltres volem coses que ens entretinguin i no ens facin pensar gaire... i aquests temes són una mica tabú.

Sara: Tant pel públic com pels dramaturgs i intèrprets. De VIH, per exemple, no en conec gaires espectacles. Més enllà de l'obra “Angels in America” de Tony Kushner,

que tots tenim al cap, i que el 1996 Josep Maria Flotats va estrenar al TNC, ens han arribat ben poques obres sobre el tema...

Guille: Bé: a Madrid el 86 es va representar “La última luna menguante (As is)”, de William M. Hoffman; el 87 a Chicago es va crear la peça musical “The Wizard of Aids” a l'AIDS Educational Theatre que, fent paròdia del Mag d'Oz, parlaven del virus. A “The Normal Heart”, que precedeix l'obra “The Destiny of Me”, tracten el tema, a Amèrica. Les dues són de Larry Kramer.

Sara: Sí que en saps...!

Guille: Ah! I “RENT” és un altre exemple americà, que emmarca la seva història amb la sida com a part de la temàtica de l'obra. D'aquest, també se'n va fer la versió cinematogràfica i el 2016 es va veure per primer cop en català, a Barcelona.

(Sara canta)

Sara: “Vuit mil set-centes seixanta hores perdudes. Vuit mil set-centes seixanta hores deserts.” (Guille s'hi afegeix)

Els dos: “Vuit mil set-centes seixanta hores perdudes. Com es mesura l'any on estem?” (...) (S'adonen que tothom els mira. Callen.)

Guille : Va ser un dels meus primers musicals, i dels meus preferits. No el vaig entendre gaire el primer cop que el vaig veure. A més, tothom, al meu voltant s'havia adormit. Em vaig quedar sol. (Riu. Caminen per l'exposició. Miren fotos). Mira aquesta foto. Té un no sé què. L'home, tot xop, enmig del carrer...

Sara: (Sara es mira el llibre) Koltès

Guille: Com?

Sara: Bernard Marie Koltès! L'autor del llibre que m'has regalat... Francès, oi? (Guille fa que sí amb el cap) El de Roberto Zucco? (Guille fa que sí amb el cap) Koltès va morir de sida, oi? (Guille fa que sí amb el cap).

EL VIH/SIDA a LA LITERATURA

Per RODOLFO VARGAS

Pesta, lepra, còlera, tifus, febre groga, malària, grip espanyola ... pandèmies i epidèmies que van deixar el seu rastre en la literatura. Des de l'Antic Testament fins al present, no han faltat escriptors que les documentessin o se'n fessin ressò encara que només fos incidentalment (com és el cas de Boccaccio en el seu *Decameró* i Geoffrey Chaucer en els seus *Contes de Canterbury*). Els principals: Homer, Sòfocles, Tucídides, Procopi, Giovanni Villani, Petrarca, Maquiavel, Samuel Pepys, Daniel Defoe, Heine, Chateaubriand, Manzoni, Charlotte Brontë, Jens Peter Jacobsen, Zola, Marcel Schwob, Stevenson, Jack London, Gabriel Miró, Anton Txèkhov i Giovanni Verga. També hi ha les novel·les (generalment d'anticipació) sobre epidèmies de ficció: la més coneguda, potser *L'amenaça d'Andròmeda* de Michael Crichton; les més absurdes, totes les que tenen a veure amb apocalipsi zombies.

Però la sida, la gran pandèmia de finals del segle XX, ha produït i segueix produint tal quantitat d'obres literàries (no confondre amb la literatura mèdica sobre el VIH/sida, de per si ingent), que es podria parlar ja d'un subgènere propi. En menys de trenta-cinc anys, s'ha escrit molt al voltant del tema, que ja té els seus propis clàssics: Hervé Guibert, Oscar Moore, Guillaume Dustan... Aquest article no pretén (no podria) ser exhaustiu. Existeixen, en efecte, centenars i centenars de títols publicats —de més o menys mèrit literari— en diversos idiomes. Aquí

anem a referir-nos a uns quants que ens semblen més emblemàtics i representatius en les diferents llengües, per la seva originalitat, el seu impacte, la seva acceptació pels lectors. Com tota selecció, aquesta és discrecional, de manera que pot ser que s'hi trobin a faltar obres que, segons el parer del lector, s'haurien d'haver fet constar, i de l'omissió demanem disculpes des d'ara.

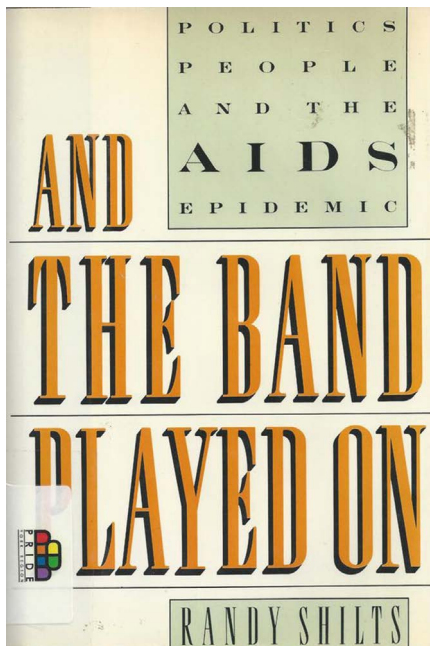
1985

El teatre va ser el primer a abordar obertament el tema de la sida. Dues obres pioneres van ser representades a Nova York el 1985: el 10 de març *As Is* de William M. HOFFMAN (1939-2017) i el 21 d'abril *The Normal Heart* de l'activista Larry KRAMER (1935). Posteriorment, en aquest mateix any, ambdues peces van ser publicades en forma de llibre i se'n farien sengles versions per a la pantalla. Es tracta de veritables fites literàries, per tractar obertament sobre un tema del qual molt pocs s'atrevien a parlar en un moment en què la malaltia començava a fer estralls als Estats Units. A Madrid es va estrenar en castellà per al teatre, *Un corazón normal* (2014), sota la direcció de Jesús Amate.

1986

El 25 de juliol de 1985, el galant de Hollywood mundialment admirat, Rock Hudson (1925-1985), revelava a París que patia de sida. La notícia va fer ensorrar un dels grans mites de l'*star-system*, però va servir per donar un rostre cèlebre i rellevància

internacional a la malaltia, de la qual no només se sabia poc o gens fora dels Estats Units, sinó de la qual es preferia ignorar tot. Un any més tard, al juliol de 1986, sortia a la llum la biografia de l'actor escrita per Sara Davidson (1943), *Rock Hudson: His Story* (William Morrow & Co). Es tracta del primer llibre que ofereix un testimoni real del procés degeneratiu de la sida. Va ser publicat simultàniament en castellà a Espanya (Planeta) i l'Argentina (Editorial Sud-americana) amb el títol *Rock Hudson. Su historia*.



1987

• Dominique FERNANDEZ (1929): *La gloire du paria* (Grasset). Novel·la. La sida com a tragèdia i sofriment que autentifica i fa triomfar l'amor dels exclosos. Publicat en castellà com *La gloria del paria* (Lumen) el 1988.

• Guy HOCQUENGHEM (1946-1988). Novel·lista, assagista, professor i activista gai, va escriure dos llibres en els quals aborda el tema de la sida. El primer és *Eve* (Albin Michel, 1987) i tracta del deteriorament inexorable com a ocasió per buscar les pròpies arrels i el sentit de la vida. El 1994, veuria la llum pòstumament *L'Amphithéâtre des morts, mémoires anticipées* (Gallimard), el qual se situa en 2018 per explicar els seus records d'infància, joventut, amors, viatges, vida en comunes mentre, molt debilitat per una malaltia innominada (òbviament la sida), es va acostant a la mort.

• Alain Emmanuel DRULHA (1949-1988): *Corps à corps, journal de SIDA* (Gallimard). La rebel·lió quotidiana contra el mal a què un malalt no es resigna.

• Randy SHILTS (1951-1994): *And the Band Played On: Politics, People, and the AIDS Epidemic* (St. Martin 's Press). Crònica de la descoberta i propagació de la sida i de la indiferència dels polítics i la ignorància dels mitjans davant del que era percebut com una malaltia del col·lectiu gai. Es va dur a la petita pantalla el 1993. La pel·lícula es va estrenar a Espanya com *En el filo de una duda*, el mateix nom sota el qual es va editar el llibre en castellà per Ediciones B, tots dos el 1994.

• Joseph HANSEN (1923 - 2004): *Early Graves* (The Mysterious Press). Thriller detectivesc sobre un assassinat en sèrie d'homes afectats de sida a Los Angeles i els entorns.

1988

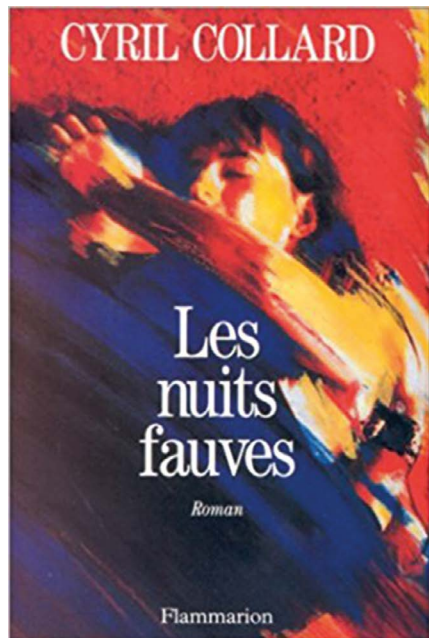
• David B. Feinberg (1956-1994): *Eighty-Sixed* (Viking). La vida gai a Nova York abans i després de l'esclat de la sida vista per un universitari gai i jueu.

• Christopher DAVIS (1950): *Valley of the Shadows* (St. Martin's Press). Un jove gai explica la història del

seu amor —de vegades turbulent— amb el seu xicot. Tots dos contrauen la sida.

• George WHITMORE (1945-1989): *Someone Was Here: Profiles in the AIDS Epidemic* (Plume). L'autor (ell mateix seropositiu) traça —sobre la base de entrevistes— les històries d'homes i dones amb sida i com ells i les seves famílies fan front a la tragèdia.

• Paul MONETTE (1945-1995): *Borrowed Time: An AIDS Memoir* (Harcourt Brace Jovanovich). Un grup d'amics madura i estreny les seves relacions al voltant d'una parella gai malalta.



1989

• Susan SONTAG (1933-2004): *AIDS and Its Metaphors* (Farrar, Straus and Giroux). Important assaig sobre com les actituds davant la sida es construeixen socialment a través de metàfores convencionals acceptades: militars (defensa, agressió, guerra), invasió, pol·lució, càstig, plaga. En castellà es va publicar com *El sida y sus metáforas* (Muchnik, 1989).

• Pier Vittorio TONDELLI (1955-1991): *Camere separate* (Bompiani). Novel·la —en gran part autobiogràfica— sobre un escriptor

gai presa del dolor per la pèrdua del seu company mort de sida. L'edició catalana va aparèixer el 2002: *Habitacions separades* (Angle Editorial). En castellà es va publicar sota el títol *Habitaciones separadas* (Barataria) el 2007.

• Cyril COLLARD (1957-1993). Obertament bisexual, aquest escriptor, fotògraf, director i actor francès deu la seva celebritat al llibre *Les nuits fauves* (Flammarion, 1989), on parla sense pudors de la seva vida sexual desenfadada i arriscada, que el porta a contraure la sida i a mantenir una relació tòxica amb una jove obsessionada amb ell i una altra de paral·lela amb un noi àrab de qui està enamorat. Va ser adaptat com a guió per a la pel·lícula del mateix títol estrenada a França el 1992 i que li valdria quatre premis César. Ja el 1987 havia publicat la novel·la *Condamné amour* (Flammarion), en la qual tracta sobre un escriptor que es mou entre relacions heterosexuals i homosexuals i acaba per contraure un virus letal (que no s'anomena, encara que és evident que es tracta del virus de la sida). El 1993 va aparèixer *L'Ange sauvage, carnets* (Flammarion), obra pòstuma en forma de diari, testimoni de la recerca de si mateix, de les fonts de la creació literària i d'una espiritualitat. Cap al final, constata el deteriorament causat per la malaltia, en el que es revela una carrera cap a la mort. En castellà se'n van publicar *Condado amor* (Círculo de Lectores, 1995) i *Noches salvajes* (Tusquets, 1993; Círculo de Lectores, 1994). En català se'n va editar *Les nits salvatges* (Columna, 1993).

• Carlos DEL BUSTO, pseudònim del polític Pedro DE SILVA (1945): *Proyecto Venus letal* (Júcar). Un periodista és advertit d'una greu amenaça universal per un antic company de col·legi, que mor de manera estranya. Decideix inves-

tigar i descobreix una gran conspiració de poder que explica l'origen de la sida.

- Michael KLEIN (1958), compilador: *Poets for Life: Seventy-six Poets Respond to AIDS* (Crown Publishing Group). Antologia de poemes sobre la sida i del seu impacte en la societat, la política i les relacions interpersonals. El 1997, al costat de Richard McCann (1949), va publicar una nova antologia: *Things Shaped in Passing: More Poets for Life Writing from the AIDS Pandemic* (Persea Books).



1990

- Dominique LAPIERRE (1931): *Plus grands que l'amour* (France Loisirs). Potser la millor novel·la sobre la història de la sida en els primers temps de la pandèmia, amb dades rigoroses i mesurat dramatisme. El mateix any de la seva aparició a França va ser publicada la versió castellana *Más grandes que el amor* (Planeta / Seix Barral), que ha conegut diverses edicions.
- Jean-Luc LAGARCE (1957-1995): *Juste la fi du monde* (Les Solitaires Intempestifs). Obra teatral en què un malalt de sida torna després d'anys a la casa paterna per anun-

ciar als seus que s'està morint. La seva presència revifa tensions i acaba marxant sense dir res. D'ella va fer l'adaptació cinematogràfica homònima el director canadenc Xavier Dolan el 2016. Editada en castellà el 2017 amb el títol *Tan sólo el fin del mundo* (Dos Bigotes).

- Hervé GUIBERT (1955-1991). És potser l'autor en qui la sida ha tingut major incidència en la seva obra literària. Gai declarat, va tenir diverses relacions amb diferents homes, entre els quals destaca el filòsof i escriptor francès Michel Foucault (1926-1984). El 1988 es va assabentar que estava malalt de sida. Va revelar el seu mal en el llibre —ja clàssic— *À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie* (Gallimard, 1990), on narra el procés de la malaltia d'un amic i la seva pròpia infecció. El 1991 va publicar la segona novel·la de la que seria la “trilogia de la sida”, *Le Protocole compassionnel* (Gallimard), on narra la seva lluita personal contra la malaltia que l'està portant a la mort, descriu el microcosmos hospitalari i dona compte del seu viatge a l'illa d'Elba com a evasió. Guibert va morir a finals d'aquell any, dues setmanes després d'un intent fallit de suïcidi. *L'Homme au chapeau rouge*, tercer títol de la trilogia, va aparèixer pòstumament (Gallimard, 1992). Aquí relata les seves trobades amb Balthus i Miquel Barceló en el context d'una intriga de ficció sobre la desaparició d'un marxant d'art, que li serveix per evadir-se de la terrible realitat del seu estat terminal. A d'altres dues obres (ambdues pòstumes) Guibert va tractar la sida: *Cytomégalo virus, journal d'hospitalisation* (Éditions du Seuil, 1992), diari de la complicació per infecció de citamegalovirus (que va estar a punt de fer-li perdre la vista), i *Le Mausolée des amants. Journal 1976 - 1991* (Gallimard, 2001), diari íntim sobre les seves

relacions masculines i on fa constar la seva infecció per sida. Traduccions al castellà de les obres d'Hervé Guibert: *Al amigo que no me salvó la vida* (Tusquets, 1991; Círculo de Lectores, 1992), *El protocolo compasivo* (Tusquets, 1992). En català s'ha publicat *L'home del barret vermell* (Club Editor, 2010).

La sida, la gran pandèmia de finals del segle XX, ha produït i segueix produint tal quantitat d'obres literàries, que es podria parlar ja d'un subgènere propi.

1991

- Oscar MOORE (1960-1996): Un altre autor molt important en el panorama de la literatura sobre la sida. El 1991 va publicar la seva novel·la *A Matter of Life and Sex* (Paper Drum) encara que sota el pseudònim d'Alec F. Moran, anagrama de “roman à clef” (novel·la en clau). A l'any següent, va ser editada per Dutton Books amb el seu nom real. Es tracta d'un relat autobiogràfic, en el qual Moore explica com un jove gai es fa home, la seva primerenca iniciació sexual gai, les seves relacions a l'escola, la seva vida al Londres gai dels primers vuitanta, la seva incursió en la prostitució masculina, les seves trobades sexuals, el seu diagnòstic de sida i com ho viu en relació a la seva mare, la seva família i altres amics també infectats. Únic llibre que va escriure, li va donar, però, la fama. Va ser traduït al castellà i publicat com *Un asunto de vida y sexo* per Ediciones B el 1992.
- Martha HUMPHREYS (1943): *Until Whatever* (Houghton Mifflin).

Una jove de disset anys, desafiant l'oposició de la seva mare, els seus millors amics i els altres estudiants, intenta reprendre la seva antiga amistat amb una companya de classe que ha contret la sida i pateix exclusió per això.

1992

- Reinaldo ARENAS (1943-1990): *Antes que anochezca* (Tusquets). Autobiografia pòstuma de l'escriptor gai cubà, que va patir persecució i va ser detingut i condemnat a treballs forçats pel règim castrista sota l'acusació d'homosexual i dissident. Exiliat de l'illa amb l'anomenat “Èxode del Mariel”, va arribar el 1987 a Nova York on es va dedicar a escriure i, contagiats de la sida, va acabar suïcidant-se.
- Josep GÒRRIZ (1956): *Adéu, Cecília* (Empúries). La problemàtica de la sida entre els joves i la societat catalana de principis dels noranta.
- Tony KUSHNER (1956): *Angels in America: A Gay Fantasia on National Themes. Millenium Approaches* (Nick Hern Books). Obra teatral que parla dels efectes de la sida als Estats Units de l'època Reagan. Va ser representada el 1991 a Nova York i va guanyar el Pulitzer de 1993 en art dramàtic. Amb aquesta peça en versió catalana, Josep M. Flotats va inaugurar el 1996 la primera temporada del Teatre Nacional de Catalunya. El llibre va ser editat en català per Llibres de l'Índex: *Àngels a Amèrica. El Mil·lenni s'acosta* (1997). Kushner va escriure'n una segona part: *Angels in America: Perestroika* (Theatre Communications Group, 1993), representada el 1993 també a Nova York. El 2003 les dues parts van ser produïdes com a minisèrie de televisió i el 2004 el compositor Peter Eötvös va presentar *Angels in America* com una òpera lírica al Teatre del Châtelet de París.

1993

- Chufu LLORENS (1931): *La otra lepra* (Ediciones B). Història de dues famílies a qui el destí fa entrecreuar-se. Al País Basc i Múrcia, dues dones perden els seus marits. Els seus respectius fills es coneixen a Madrid i s'enamoren, però tots dos emmalalteixen de sida. Les seves mares es troben i descobreixen que les uneix la mateixa desgràcia, a la qual hauran de fer front.
- Brett SHAPIRO (1955): *L'intruso* (Feltrinelli). Un escriptor i periodista nord-americà coneix un corresponsal italià amb un fill adolescent. Neix l'amor entre tots dos i decideixen casar-se pel ritu jueu i anar-se'n a viure junts amb un nen que l'escriptor ha adoptat. La vida quotidiana d'aquesta família no convencional i provocadora es veu pertorbada per l'entrada en ella d'un intrús: la sida.

1994

- Mario BELLATIN (1960): *Salón de belleza* (Jaume Campodónico Editor). Publicada originalment al Perú, a Espanya va veure la llum aquesta novel·la curta el 1999, editada per Tusquets. Un jove fa diners en el curs dels seus viatges i, tornant al seu poble, obre un saló de bellesa, que encobreix la seva doble vida, però acaba esdevenint un *moridero* per a malalts terminals de sida. Al final, el protagonista revela que ha contret la malaltia dels seus hostes, fet que l'aboca a la solitud i a una destinació ingrata.
- Markus COMMERÇON (1963-1996): *AIDS. Mein Weg ins Leben* (Bitter Verlag). L'autor relata la seva experiència com a malalt de sida.
- Françoise BARANNE (1962): *Le couloir. Une infirmière au pays du sida* (1994). L'àrdua experiència d'una infermera en un centre parisenç de prevenció de la sida entre 1984 i 1992.

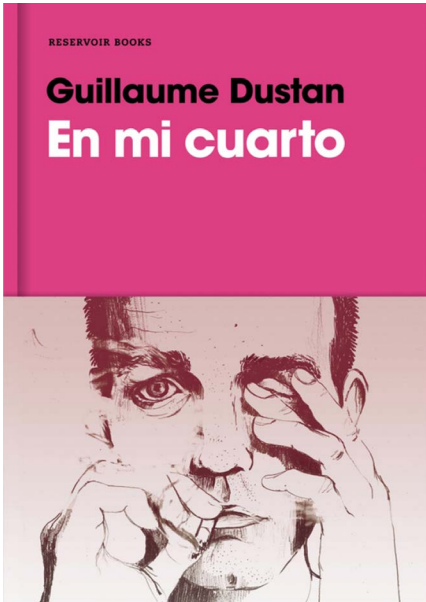


1995

- Timothy CONIGRAVE (1959-1994). Actor, escriptor i activista australià, va escriure el llibre autobiogràfic *Holding the Man* (publicat pòstumament per Penguin Group), on exposa la seva relació amorosa i marital de quinze anys amb el jugador de futbol australià John Caleo (1960-1992), des que es coneixen en un col·legi catòlic de Melbourne fins a la mort d'aquest per sida. Conigrave va acabar l'obra poc abans de la seva pròpia mort, també deguda a complicacions de la sida. En castellà va ser publicada amb el títol *Amando en tiempo de silencio* (Egales, 2002). El 2015 va ser portada a la pantalla amb dues produccions: la pel·lícula *Holding the Man* (dirigida per Neil Armfield) i el documental *Remembering the Man* (dirigida per Nickolas Bird i Eleanor Sharpe).
- Alessandro GOLINELLI (1963): *Kurt sta facendo la farfalla* (ES). Un jove descobreix que és seropositiu, però troba el suport de la seva germana i un tirador de cartes, i s'enamora d'un noi que viu amb dues lesbianes. Tot d'una comença a veure's abandonat per tots i decideix preparar-se pel desinterès

total, com si es tanqués en una cri-sàlide com a avantsala d’una altra forma de vida.

• Michael KEARNS (1950): *T-Cells & Sympathy: Monologues in the Age of Aids* (Heinemann Drama). A través de 34 monòlegs, l’autor mostra les vides de persones seropositives de diferent edat, raça, classe i preferència sexual més enllà del seu estat de salut. El 1997 va sortir l’edició en català, Cèl·lules T i simpatia (Llibres de l’Índex).



1996

• Pedro LEMEBEL (1952 - 2015): *Loco afán: crónicas de sidario* (LOM Ediciones). Cròniques relacionades amb la marginalitat de l’homosexualitat, la sida i el travestisme a Xile.

• Josep M. ORTEU (1960): *En companya de la meva solitud* (Llibres de l’Índex). Diari d’un gai de la generació dels que estan morint de sida en el primer país d’Europa amb més casos d’infecció, enmig del silenci, la deseducació i la ineptitud sanitària.

• Guillaume DUSTAN (1965-2005). Nascut com William Baranès, va tenir una existència convencional de jove burgès fins a 1989, quan li va ser diagnosticada la sida i va decidir portar una doble vida: de

dia, com a conseller de tribunal administratiu; de nit, com a freqüentador de l’ambient gai parisenc, en el qual es lliurava a pràctiques sexuals de risc i per on va entrar al món de la droga. Entre 1996 i 1999 va publicar la segona trilogia gai de la literatura francesa sobre la sida (“trilogia autopornogràfica” li’n deia ell): *Dans ma chambre* (Éditions POL, 1996), *Je sors ce soir* (Éditions POL, 1997) i *Plus fort que moi* (Éditions POL, 1998). En ella —veritable apologia de la seva homosexualitat dissoluta— parla de la vida sexual accelerada d’un jove parisenc, reivindica la vida de nit, la seva fauna i els seus excessos i, en fi, narra el seu propi viatge sexual (la seva “Odissea”) fins que, descobrint que està infectat pel virus de la sida, fa d’aquesta trajectòria un al·legat d’existència. En els seus tres successius relats el VIH està present com a rerefons: *Nicolas Pages* (Balland, 1999), *Génie divin* (Balland, 2001), *LXiR ou Dédramatison la vi cotidièn* (Jacob Duvernet, 2002). Dustan es va veure embolicat en polèmica per la seva defensa del *bareback* o sexe “a pèl” (sense protecció). Va morir als 39 anys d’una embòlia pulmonar deguda a una intoxicació medicamentosa involuntària. Dels seus llibres només s’han publicat en castellà *Esta noche salgo* (Tempes-tad, 1997) i *En mi cuarto* (Reservoir Books, 2016).

• Robert SALADRIGAS (1940): *La mar no està mai sola* (Colum-na-Proa). Un escriptor que va ser mariner es troba postrat en una clínica de Barcelona consumit per la sida. En els seus últims dies fa un repàs de la seva vida.

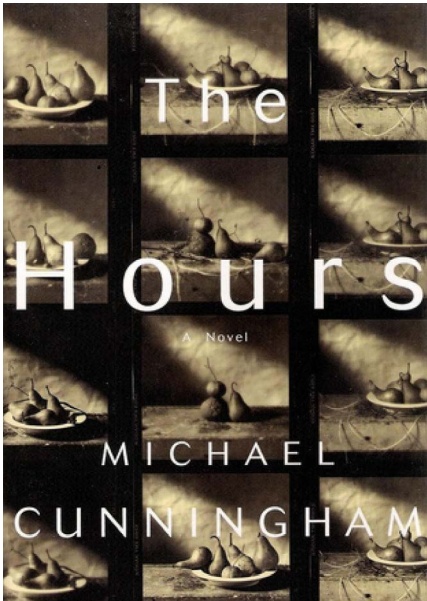
• Christophe HONORÉ: *Tout contre Léo* (L’École des loisirs). Un adolescent veu plorar als seus pares i s’assabenta que el seu germà gran té sida. El 2002 l’autor va dirigir la pel·lícula del mateix títol.

• SAPPHIRE, pseudònim de Ramona Lofton (1950): *Push* (Alfred A. Knopf). Tracta sobre una adolescent obesa que viu amb la seva mare maltractadora i pateix *bullying* a l’escola. El seu pare va abusar sexualment d’ella i mor de sida. En fer-se les proves, la noia resulta ser seropositiva. La novel·la va ser portada al cinema com *Precious* (2009), dirigida per Lee Daniels, i va obtenir dos premis Oscar en 2010.

1997

• Valeria PIASSA POLIZZI (1971): *Depois daquela viagem* (Àtica). Diari d’una noia brasilera que contreu la sida als 16 anys i ha d’aprendre a conviure amb ella.

• Maurizio GREGORINI (1959): *Il male di Dario Bellezza. Vita e morte di un poeta* (Castelvecchi). Testimoni únic i de primera mà del drama dels últims dies i la mort per sida del conegut poeta i autor teatral gai italià Dario Bellezza (1944-1996). El 2006 Stampa Alternativa va treure una edició ampliada i el 2016 Castelvecchi va fer el mateix.



1998

• Antonio SANTA ANNA (1963): *Los ojos del perro siberiano* (Norma S.A.). Ezequiel, jove de Buenos Aires, marxa de casa dels seus pares

i contreu la sida. El seu germà se n’assabenta i decideix tenir cura d’ell en els anys que li quedin de vida. Mentre la família nega la malaltia, la relació entre els germans es fa profunda i Sacha, el seu gos de raça siberià, alleuja els moments de depressió d’Ezequiel.

• Jordi DE MANUEL (1962): *El Pes de la por* (Alfaguara). Un jove jugador de handball descobreix que el seu entrenador té la sida quan aquest li dona a llegir el seu diari. La notícia se sap i desconcerta al grup d’amics del noi que juguen en el seu equip.

• Michael CUNNINGHAM: *The Hours* (Farrar, Strauss and Giroux). Un escriptor d’èxit s’està morint de sida. Va ser abandonat de menut per la seva mare, farta d’una vida mediocre segons l’*American way of life* i que només es va portar amb ella una edició de *La Sra. Dalloway* de Virginia Woolf, autora a la qual la depressió havia portat al suïcidi. L’escriptor decideix posar fi als seus dies per no seguir contemplant el seu propi deteriorament. La seva millor amiga lesbiana tracta de contactar amb la seva mare, que arriba massa tard. Aquesta obra, que va guanyar el Pulitzer el 1999 va ser editada en castellà com *Las horas* (El Aleph, 2003) i en català, titulada *Les hores* (Edicions 62, 2003). Se’n va fer el 2002 la versió cinematogràfica dirigida per Stephen Daldry.

1999

• Colm TÓIBÍN (1955): *The Blackwater Lightship* (Picador). A la Irlanda de començaments dels 90, tres dones (àvia, mare i filla) decideixen tenir cura juntes del fill, que està morint-se de sida i a qui freqüenten dos amics. Els sis han d’aprendre a arribar a acords deixant a part les seves emocions i susceptibilitats per conviure serenament i enfrontar junts la trista

perspectiva que tenen davant.

• Marc PATTACINI (1964): *Punto e capo. Il virus dell’utopia è più forte dell’HIV* (Feltrinelli). Un grup de malalts de sida es reclou en l’antiga base militar abandonada d’una illa de la Mediterrània juntament amb metges, psicòlegs, sacerdots i voluntaris. L’experiència els transforma a tots i comproven que la convivència és possible.

2000

• Saul BELLOW (1915-2005): *Ravelstein* (Viking Press). El Nobel de Literatura canado-estatunitenc escriu sobre el professor universitari Abe Ravelstein, en realitat el filòsof conservador Allan Bloom, gran amic de Bellow, de qui revela l’homosexualitat i les circumstàncies de la seva mort per sida el 1992. En castellà Alfaguara va publicar el llibre el 2000 amb el mateix títol.

• Edmund WHITE (1940): *The married man* (Alfred Knopf). Un nord-americà que viu a París troba al gimnàs un jove francès de qui s’enamora i amb qui se’n va a viure. El francès contreu la sida i comença un llarg viatge de la parella per evadir-se de la terrible realitat.

• Maria Antònia OLIVER (1946): *Tallats de lluna* (Edicions 62). Història d’amor homosexual en circumstàncies extremes determinades per la malaltia incurable. El VIH i el deteriorament físic progressiu fan aflorar les pors i les inseguretats dels protagonistes.

2001

• Fernando VALLEJO (1942): *El desbarrancadero* (Alfaguara). El germà de l’autor, portador del VIH, s’està morint. Metàfora de la mort: la fi d’una vida en una casa abocada a la destrucció en un país (Colòmbia) que s’ensorra.

• Tom SPANBAUER (1946): *In the City of Shy Hunters* (Grove). Un noi de l’Oest dels Estats Units, insegur

LLIBRERIA
ANTINOVS
des de 1997

Casanova, 72
08011 Barcelona
Tel. 93 301 90 70
libreriaantinovs@yahoo.es
www.antinovslibros.com
Blog i xarxes socials



de la seva sexualitat i tímid, decideix anar-se'n a viure a Manhattan, on coneix una *drag-queen* afroamericana, amb la qual aprèn a ser ell mateix. Però l'epidèmia de sida amenaça de destruir-ho tot.

2007

• Armistead MAUPIN (1944): *Tales of the City VII. Michael Tolliver Lives* (Harper Collins). Havent sobreviscut a l'epidèmia de sida —que es va endur molts dels seus amics—, Michael Tolliver decideix gaudir dels plaers de la vida. El llibre forma part de la sèrie de nou novel·les de temàtica gai *Tales of the City*, que va donar celebritat a Maupin.

2011

• Alexandre BERGAMINI (1968): *Sang damné* (Seuil). Evocació dels trenta primers anys de la pandèmia, en comparació amb els camps d'extermini nazi.

2012

• John IRVING (1942): *In One Person* (Simon & Schuster). La maduració d'un home bisexual i l'acceptació de la seva identitat sexual en plena pandèmia de sida.

2015

• Nicola GARDINI (1965): *La vita non vissuta* (Feltrinelli). Un professor de llatí, casat i pare d'una filla, coneix un jove pintor de talent, de qui s'enamora i que li transmet el VIH, posant en qüestió tot el seu món interior i la seva vida afectiva.

• Baptiste NAITO (1982): *Le patient zéro* (Éditions de l'Aire). Narra la vida diària d'un assistent de vol de Swissair que descobreix que és portador del virus de la nova i desconeguda malaltia —la sida— i no pren precaucions en les seves nombroses relacions sexuals.

• Jordi PIJOAN-LÓPEZ (1970): *Els àngels de Soar* (Llibres de l'Índex).

Viatge a través de la història de la sida i la lluita pels drets civils dels homosexuals als Estats Units de l'era Reagan. Es planteja, entre altres coses, si la pandèmia va ser un experiment de guerra biològica per frenar la reivindicació d'aquests drets. És només un aspecte d'una sèrie de conspiracions des del poder.

2016

• Rafael CHIRBES (1949 - 2015): París-Austerlitz (Anagrama). Novel·la pòstuma que parla de la relació desigual de dos homes molt diferents, en les vides dels quals irromp la sida (encara que l'autor no l'anomena així, substituint-ho per "sarcoma de Kaposi"). L'amant malalt mor en l'abandó, mentre el supervivent no pot alliberar-se del sentiment de culpa.

2017

• José Luis PLAZA CHILLÓN (1964): *Arte y sida en Nueva York. La pasión gay de Delmas Howe* (Biblioteca Nueva). Interessant assaig sobre l'evolució dels temes de la iconografia gai determinada per les conseqüències de la sida a la

comunitat artística novaiorquesa, especialment com ho reflecteix l'obra pictòrica de Delmas Howe.

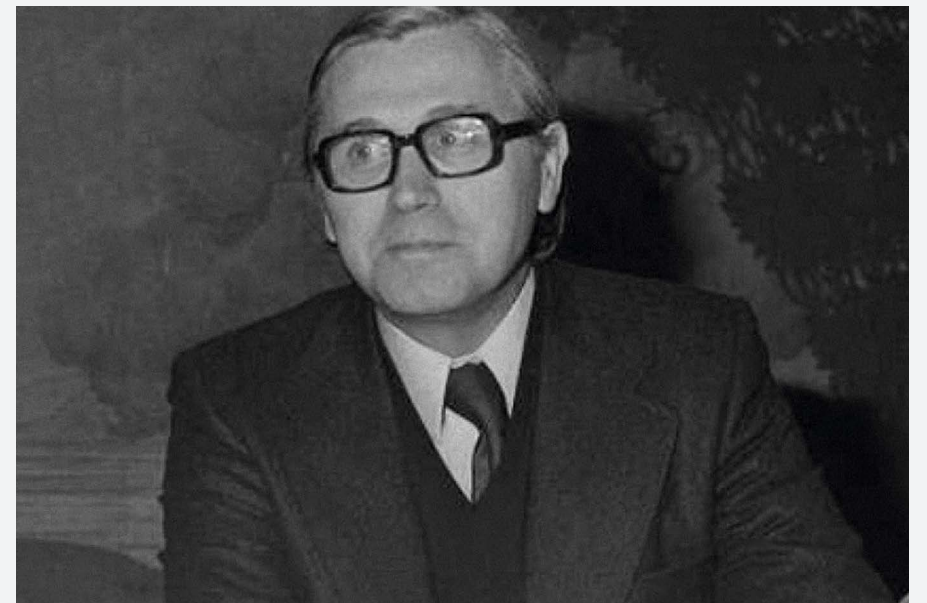
• Sebas MARTÍN (1960): *Estoy en ello. Edición ampliada* (La Cúpula). Còmic sobre les aventures de Salvador i el seu grup d'amics a la Barcelona contemporània. En un dels episodis es narra la malaltia i mort per sida de l'amant del seu oncle gai.

2018

• Joyce BRABNER (1952): *SECOND AVENUE CAPER: When Goodfellas, Divas and Dealers Plotted Against the Plague* (Hill and Wang & Farrar, Straus and Giroux). Novel·la gràfica amb vinyetes de Mark Zingarelli, que explica la història d'un grup d'artistes i activistes de la primera generació que va fer front a la sida, compromès en despertar consciències i emprendre accions arriscades i rocambolesques per vèncer la plaga. Ha aparegut en versió castellana com *Trapicheos en la Segunda Avenida. Cuando mafiosos, divas y camellos conspiraron contra "la plaga"* (Dos Bigotes).

EN LA MORT d'UN GRAN HOMÒFIL A QUI DEVEM MOLT

Per ARMAND DE FLUVIÀ



André Baudry. LA REPUBBLICA.IT

André Baudry (Rethondes, 1922 - Nàpols, 2018), editor, professor de filosofia, fundador i director de la primera revista de cultura homosexual *Arcadie*, el 1954, ha mort als 95 anys, a Nàpols on, després de tancar la revista, el 1982, va anar a viure amb el company de la seva vida.

Baudry havia explicat a l'escriptora Marguerite Yourcenar que *Arcadie* anava dirigida "a tots els aïllats, a tots els abandonats i a totes les persones infelices, per tal de portar-los una presència. Des del principi va tenir el recolzament o la col·laboració de Roger Peyrefitte, Jean Cocteau, Michel Foucault, André du Bignon, Robert Merle i altres.

La revista va sofrir censures i va ésser prohibida als menors, i el 1955 Baudry va ésser jutjat per ultratge als bons costums, però no va ésser condemnat. Va arribar a tenir entre 1.300 i 10.000 subscriptors (entre els quals m'hi comptava), que s'integraven a l'associació CLESPALA (*Club littéraire et scientifique des pays latines*), a la seu de la qual es feien tota sèrie d'activitats (conferències, balls, teatre, cinema, sopars, etc.), i va reanomenar la revista com *Mouvement Homophile de France*. No li agradava la denominació "homosexual" perquè donava massa èmfasi al sexe, i la va substituir per "homòfil".

Quan a partir del maig del 68 van començar a sorgir els col·lectius de caràcter revolucionari i el 1971 va néixer el FHAR (*Front Homosexuel d'Action Revolutionnaire*), *Arcadie* va ésser considerada per les noves generacions com reformista, va anar perdent influència i Baudry va ésser molt criticat.

A Catalunya, les dones i homes gais li devem molt per tot el que va fer. El vaig conèixer per la meua amistat amb dos importants benefactors de l'Institut Lambda: Rafael Rosillo i Joan Campmajó (q.e.p.d.) i gràcies a ells em vaig subscriure a *Arcadie*.

Quan el 1970 es va presentar a les Corts franquistes l'avantprojecte de llei de Perillositat i Rehabilitació Social, vaig demanar a André que ens ajudés i, des de París, va enviar a tots els procuradors en Corts material sobre llei i homosexualitat, que va servir perquè hi hagués un debat sobre el tema i el resultat va ésser que en comptes d'ésser uns perillous socials pel fet d'ésser homosexuals, només ho fossin aquells que cometessin actes d'homosexualitat. Va ser el primer gran èxit que el MELH (*Movimiento Español de Liberación Homosexual*) va aconseguir. També, gràcies a ell, la revista AGHOIS la rebien, des de París, llurs subscriptors.

Descansa en pau, amic André.

JUNY/FIRE!!

Per ALBERT R. DOT

La infantesa i l'adolescència es troben al nucli d'una nova edició de la mostra internacional de cinema gai i lesbià.

La infantesa i la joventut són etapes complicades per a un gran nombre de persones LGBTI, un moment en què la revolució interior de saber-se diferents a la resta va moltes vegades unida a la incomprensió del propi entorn familiar i escolar. Aquest moment vital és el que centra l'edició d'enguany del FIRE!! La Mostra Internacional de Cinema Gai i Lesbià que se celebra, per 23a vegada, a la ciutat de Barcelona el proper mes de juny.

“Portàvem anys volent dedicar una edició a un dels col·lectius més vulnerables dins de l'àmbit LGBTI: els menors, els nens i nenes que pateixen des de petits”, explica Jo-ako Ezpeleta, codirector de la Mostra FIRE!! L'edició d'aquest 2018, que se celebra del 7 al 17 de juny

a l'Institut Francès de Barcelona, enfoca aquest grup d'edat a través d'una imatge gràfica i un spot dedicats als més joves. Però on aquest contingut es reflecteix de veritat és en algunes de les pel·lícules que formen el programa d'enguany.

Així, per exemple, la francesa *Marvin ou la belle éducation* explica la història d'un noi de poble que fuig de la seva opressió familiar, trobant en el món del teatre una forma de construir el seu jo. Un altre cas, el de l'americana *They* —en referència al pronom no bina-ri— posa en imatges aspectes de la identitat de gènere com els bloquejadors d'hormones i el paper que juguen a l'hora de paraitzar la pubertat de cara a prendre una decisió sobre el futur de la persona.

I aquests són només dos dels títols de les desenes que ofereix la mostra. Tots, sempre, des de múltiples punts de vista. Mentre alguns mostren la plena acceptació i normalitat de famílies que contemplen la diversitat sexual i de gènere, altres mostren l'homofòbia i transfòbia latents en molts altres nuclis familiars. “Des del FIRE!! sempre hem prestat especial atenció a la infància, conscients que molts de nosaltres hem passat per situacions semblants a les que ara mostrem en la programació”, afegeix Ezpeleta.

DOCS

Un dels gèneres que més i millor toca cada any la mostra FIRE!!, però, és el documental. Precisa-

ment, aquest 2018, la nit inaugural la centra *Love, Cecil*, una estrena en cinemes a l'estat en què la cineasta Lisa Immordino Vreeland mostra les vessants més polèmiques de l'espinesa personalitat de Cecil Beaton, un dels fotògrafs i dissenyadors més influents del segle XX. El disseny va de bracet enguany amb altres disciplines com l'arquitectura —a través de la figura de Josep Ferragut a les Balears dels anys 50— i, especialment, el cinema. *Queerama* s'endinsa en els tresors de l'Institut Cinematogràfic Britànic per construir un repàs a la història de l'homosexualitat a la pantalla. Un segle d'història *queer*. Més enllà de les arts, la selecció documental del FIRE!! també tocarà temes d'actualitat com la intersexu-

alitat a través de *Entre deux sexes*, una denúncia sobre l'arbitrarietat de la medicina actual a l'hora de “re-assignar” els genitals a les persones intersexe.

SPORT

El món de l'esport també té el seu focus en l'edició d'aquest any del FIRE!! La realitat en àmbits com l'esportiu, on l'homofòbia està tan generalitzada, és un altre dels aspectes en els quals la mostra vol posar el seu granet de sorra. Ho farà a través de títols com la suïssa *Mario*, que s'enfronta al tema de l'homofòbia en l'esport d'elit, reflexionant sobre la hipocresia de la societat que es considera “tolerant”; o la canadenca *1:54*, en què la carrera esportiva del protagonista juga un

paper destacat juntament amb la seva experiència escolar.

VIH

Agafant com a base un curtmetratge del mateix nom, 1985 explica la història d'un noi que torna a casa per Nadal mentre a Nova York es donen els primers casos del VIH més virulent. Aquesta proposta dels Estats Units es converteix en el pal de paller de les projeccions i activitats que giren al voltant del VIH i que es completen amb una taula rodona al voltant de la projecció dels curtmetratges *Positive* —sobre l'experiència de set homes gais— i *Positive youtubers* —sobre quatre brasilenys que han creat canals a Youtube per parlar obertament sobre el VIH de forma positiva—.

ACTUALITAT **casal lambda**

Per JAVIER DOMÍNGUEZ

CONVOCADA LA 3ª EDICIÓ DEL CONCURS DE CURTS CONTRA L'HOMOFÒBIA: "IMPLICA'T!"

Després de l'èxit de la segona edició, torna "Implica't!", el Concurs de curtsmetratges contra l'homofòbia dirigit a estudiants que organitza el Casal Lambda amb el suport de les llibreries Antinous i Còmplices. Es pretén fomentar la realització de curts al voltant de temes relacionats amb la violència homòfoba o qual-sevol mena de discriminació per raó de l'orientació sexual o identitat de gènere amb l'objectiu de fomentar el reconeixement social del col·lectiu.

LA PROPERA EDICIÓ DEL FESTIGAILESBIÀ JA ESTÀ EN MARXA

El Festigaiellesbià 2018 se celebrarà el proper 27 d'octubre a les 18.00h al Teatre de l'Institut Francès. Qui vulgui participar al festival més boig pot enviar un correu a festigai@lambdaweb.org.

EL GRUP DE JOVES LLANÇA LA CAMPANYA #NOCALLIS CONTRA LES MICROLGTBIFÒBIES

El passat 17 de maig, coincidint amb la celebració del Dia Internacional contra l'LGTBifòbia, el Grup de Joves del Casal Lambda va iniciar la campanya #NoCallis a xarxes socials per denunciar les microLGTBifòbies: aquells comentaris/bromes/situacions del dia a dia que són discriminadors i homòfobs/bifòbics/transfòbics, però no ens n'adonem perquè les tenim plenament integrades en el llenguatge. La campanya anima els usuaris de les xarxes a compartir una foto on

denunciïn una microLGTBifòbia amb el hashtag #NoCallis.

CELEBRACIÓ DEL 17 ANIVERSARI DEL GRUP DE SORDS

El passat 24 de març el Grup de Sords va celebrar el seu 17è aniversari. Es va organitzar una xerrada i posteriorment es va oferir un sopar d'aniversari per commemorar la creació d'aquest grup del Casal Lambda, que funciona des de l'any 2001. Felicitats!

VISITA A VARSÒVIA DE L'EQUIP D'ASSESSORAMENT PSICOLÒGIC DEL CASAL LAMBDA

L'equip d'assessorament psicològic del Casal va viatjar el passat mes de febrer a Varsòvia, la capital de Polònia, per fer una visita als companys de Varsòvia de la campanya "Kampania przeciw homofobii". Aquesta visita s'emmarca en el projecte europeu "DOING RIGHT(S): Innovative tools for professionals working with LGBT+ families", en què l'equip ha estat seleccionat per participar. El projecte té per objectiu la creació d'un protocol europeu d'entrenament i d'actuació per als professionals que treballen amb les famílies LGBT+.

ENS HA DEIXAT EL COMPANYY FRANCESC XAVIER JAURENA

El passat mes de febrer ens va deixar el company Francesc Xavier Jaurena. Com a advocat va lluitar incansablement pels drets LGBTI i va col·laborar en la tramitació de lleis clau al Parlament de Catalunya, com ara la Llei Contra l'Ho-

mofòbia (11/2014), per a l'aprovació de la qual el seu paper va ser crucial. El trobarem a faltar.

GRAVACIÓ D'UN VÍDEO DE SENSIBILITZACIÓ SOBRE LA TEMÀTICA DEL SUÏCIDI

Durant els mesos de gener i febrer es va gravar al Casal un vídeo de sensibilització sobre la temàtica del suïcidi amb la participació de voluntariat. La peça mostra missatges que poden animar i donar força a algú que estigui pensant en el suïcidi com a única sortida. És un projecte del Servei d'Assessorament Psicològic del Casal en col·laboració amb Mario Allegranzi, Jaume Ulled i L'Amore È Uguale Per Tutti.

DOCUMENT COMMEMORATIU: "20 ANYS DE LA MOSTRA FIRE!!"

L'any 2015 la Mostra Internacional de Cinema Gai i Lesbià de Barcelona, que organitza el Casal Lambda, va celebrar la seva 20a edició. La primera dècada de mostra es van commemorar amb un llibre de Josep Anton Rodríguez que reflecteix l'evolució que ha tingut la mostra al llarg dels seus primers 10 anys de vida (1995-2005). Ara s'ha volgut completar aquest període amb un nou document que repassa de la 11a a la 20a edició (2006-2015). Es tracta d'un dossier digital, un reflex modern i visual de la mostra que es pot llegir al web del Casal (www.lambda.cat).

ENS HA DEIXAT LA LUCÍA

L'estimada Lucía, que tant i tant va col·laborar amb el Casal, ens va deixar el passat mes de gener



Il·lustració NICOLAU SUÁREZ OLALLA

després d'una llarga malaltia. La recordarem fent de Dj i donant vida i ritme allà on calgués: als Balls del Casal, al Festigaiellesbià, als sopars i balls d'Eurovisió i en tants altres espais. I sempre amb un Sí i amb un somriure davant de qualsevol tasca. El Casal Lambda no l'oblidarà mai.

EL CASAL LAMBDA PARTICIPA AL 30 ANIVERSARI DE SIDA STUDI

El Centre de Documentació "Armand de Fluvià" del Casal Lambda va formar part el passat mes d'octubre al 30 aniversari de SIDA STUDI. Concretament, es va participar a la taula rodona "Quines estratègies seguim els Centres de Documentació especialitzats per afrontar el dia a dia?"

GRUP DE MUNTANYA: SORTIDES DE DIUMENGE

17 de juny:
Camí de Ronda de Begur

15 de juliol:
Platja del Torn

30 de setembre:
Camins del Ter IV
(de Sau a Anglès)

28 d'octubre:
Siurana

25 de novembre:
Cingles de Falgars

16 de desembre:
Sant Pere de Ribes

GRUP DE MUNTANYA: SORTIDES LLARGUES

**Sortida d'agost
(6-12 d'agost):**
Travessa per Andorra

**Pont Diada
(8-11 de setembre):**
Vall de Benasc

**Pont Pilar
(12-14 d'octubre):**
Bassegoda

**Tots Sants
(1-4 de novembre):**
Montsià

ALL MY LOVING

vine a celebrar la diversitat!
celebrate diversity!

Vine a celebrar la diversitat!
Let's celebrate diversity!

29th & 30th June 2018

 **Av. Maria Cristina**

PARADE · Saturday 30th June · 5 PM

 **Av. Paralel**



LOVE

SPIRIT



+info pridebarcelona.org



GRUPO
ARENA

www.arenadisco.com